

**NÁRODNÝ PROGRAM REFORIEM SR
NA ROKY 2008 – 2010**

IMPLEMENTAČNÁ SPRÁVA 2009

október 2009

Obsah

ÚVOD	2
MAKROEKONOMICKÝ RÁMEC A STREDNODOBÁ PROGNÓZA	4
FIŠKÁLNA POLITIKA	6
PROTIKRÍZOVÉ OPATRENIA VLÁDY SR	7
IMPLEMENTÁCIA OPATRENÍ NPR SR 2008 - 2010	15
REAKCIA NA ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ RADY	15
VÝSKUM, VÝVOJ A INOVÁCIE	18
VZDELÁVANIE.....	20
ZAMESTNANOSŤ	26
PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE.....	29
KLIMATICKÉ ZMENY A ENERGETIKA	34
PRÍLOHA Č. 1 – VÝVOJ SÚBORU INDIKÁTOROV PRE SLEDOVANIE LISABONSKEJ STRATÉGIE SR.....	36
PRÍLOHA č. 2 – Akčné plány (samostatná príloha)	

Úvod

Po úspešnom prijatí eura 1. januára 2009 sa Slovenská republika stala 16. členom eurozóny. Okrem výhod prináša príchod spoločnej meny najmä výzvy spojené so stratou vlastnej menovej politiky. V nových podmienkach pri absencii autonómnej menovej politiky ešte viac stúpila dôležitosť fiškálnej politiky a štrukturálnych politík, prostredníctvom ktorých musí Slovensko razantne reagovať na výzvy ekonomiky.

Približne v tom istom čase svet postihla najhlbšia ekonomická kríza od konca druhej svetovej vojny, ktorej následky sa v čase prípravy *Národného programu reforiem SR na roky 2008 - 2010 (NPR SR 2008 - 2010)* ešte neprejavili. Vývoj slovenskej ekonomiky zasiahla prostredníctvom nepriaznivého vývoja vonkajšieho prostredia. Kríza sa začala na finančných trhoch, postupne sa preliala do reálnych ekonomík vyspelých krajín, pričom globalizovaná ekonomika napomáhala jej šíreniu.

Väčšina rozvinutých ekonomík sa dostala do recesie a rozvíjajúce sa ekonomiky zaznamenali výrazný pokles ekonomickej aktivity. Svetový obchod sa prepadol a medzinárodné finančné toky sa oslabili. Priame vplyvy globálnej krízy na slovenský finančný sektor boli zanedbateľné, najmä vďaka orientácii slovenských finančných bánk na domácu ekonomiku, a tým pádom aj malý podiel investícií na rizikových amerických hypotekárnych trhoch. Globálna kríza sa však naplno prejavila na reálnej ekonomike prostredníctvom výrazného poklesu zahraničného dopytu a spotrebiteľskej dôvery.

Členstvo v eurozóne sa v dôsledku krízy okamžite ukázalo ako dôležitý element stability. Zabránilo silným kurzovým výkyvom, ktoré zasiahli všetky okolité nečlenské ekonomiky a stali sa významným destabilizujúcim faktorom prehlbujúcim negatívne vplyvy krízy.

Vlády reagovali na akútnu situáciu prijímaním protikrizových opatrení, zameraných na stimuláciu dopytu, obnovenie dôvery a udržanie zamestnanosti. Národné iniciatívy mali za cieľ na jednej strane tlmieť prejavy krízy v krátkodobom horizonte a na druhej strane podporiť štrukturálne politiky, ktoré zaistia Európskej únii silné a zdravé zotavenie z krízy bez oslabenia dlhodobej udržateľnosti verejných financií. Urobila tak aj vláda SR, keď v súlade s výzvou Európskej komisie formulovanou v *Pláne hospodárskej obnovy Európy* z novembra 2008 prijala súbor ambiciózných opatrení na podporu reálnej ekonomiky. Okrem opatrení zameraných na krátkodobé efekty bol pri ich navrhovaní dôležitý súlad s dlhodobými cieľmi definovanými v stratégii pre rast a zamestnanosť. Opatrenia sú jasne ciele, časovo ohraničené a majú presne stanovené implementačné obdobie.

Dlhodobé výzvy slovenskej ekonomiky budú pri doznievaní krízy opäť stredobodom hospodárskej politiky SR. Je nevyhnutné vytvoriť predpoklady, aby reálna konvergencia slovenskej ekonomiky bola v dlhodobom horizonte založená na hospodárskom raste a podporovala sociálnu súdržnosť. To si vyžaduje tvorbu nových poznatkov a ich následné efektívne využitie v praxi. Zvýšenie kvality vzdelávania a výstupov výskumu a vývoja, zníženie dlhodobej nezamestnanosti a ďalšie odstraňovanie bariér v záujme efektívnejšieho využívania podnikateľského potenciálu pre napĺňanie týchto cieľov patria medzi hlavné aktuálne výzvy slovenskej ekonomiky. Pre rast produktivity je rovnako dôležité postupné zvýšenie výdavkov na vzdelávanie a výskum a vývoj vo verejnom ale najmä v súkromnom sektore. Ich efektívna alokácia si zároveň vyžaduje inštitucionálnu reformu v týchto oblastiach.

NPR SR 2008 - 2010 adresuje aktuálne výzvy SR v rámci lisabonskej stratégie. Jeho implementačná správa je priebežným vyhodnotením plnenia opatrení definovaných v tomto dokumente. Vláda SR ho považuje za dostatočne ambiciózne. Okrem toho vstúpila do posledného roku svojho vládnutia. Z týchto dvoch dôvodov nepredstavuje žiadne nové iniciatívy v štyroch prioritných oblastiach, ale sústreďuje sa na dôsledné plnenie už predstavených opatrení. Výnimku tvorí piata oblasť, zmena klímy a energetika, kde je potrebné vyvinúť značné úsilie na naplnenie cieľov z klimaticko-energetického balíčka a z pripravovanej kodanskej dohody.

Samotný NPR SR 2008 - 2010 je rozpracovaním tézovitých opatrení definovaných v *Modernizačnom programe Slovensko 21*, kľúčovom strategickom dokumente vlády SR v štrukturálnych politikách. Efektívny a bezproblémový proces implementácie je základný predpoklad úspechu lisabonskej agendy na úrovni členského štátu. Detailné akčné plány obsahujúce informáciu ako opis, ciele a analytické zdôvodnenie opatrení, ich väzbu

na odporúčania Európskej rady a Integrované usmernenia, finančné zabezpečenie a harmonogram úloh poskytujú ľahký monitoring, ktorý sa na úrovni vlády vykonáva dvakrát ročne, a tak posilňuje dôraz na riadenie a implementáciu štrukturálnych politík. V súlade s týmito štandardmi ponúka implementačná správa NPR SR 2008 - 2010 detailný opis realizácie opatrení podľa jednotlivých úloh. Takisto zdôvodňuje prípadné neplnenie a navrhuje nové termíny.

Po predstavení makroekonomického a finančného rámca nasleduje vyhodnotenie doterajšieho pokroku v plnení opatrení NPR SR 2008 - 2010 v piatich prioritných oblastiach – a) výskum a vývoj, b) vzdelávanie, c) zamestnanosť, d) podnikateľské prostredie, e) zmena klímy a energetika. Vzhľadom na previazanosť krízy so štrukturálnymi politikami sa samostatná kapitola venuje aktualizácii protikrízových opatrení a najmä ich priebežnému vyhodnoteniu. Vo viacerých prípadoch sa takéto hodnotenie javí ako predčasné, poskytuje však minimálne základ pre ďalšiu analýzu opatrení. Súčasťou dokumentu je tradične prehľad vývoja štrukturálnych indikátorov.

Makroekonomický rámec a strednodobá prognóza

Vývoj slovenskej ekonomiky bol poznamenaný nepriaznivým vývojom vonkajšieho prostredia, keď svetová ekonomika upadla do najhoršej ekonomickej krízy od konca druhej svetovej vojny. Kríza, ktorá sa začala na finančných trhoch, sa prelieva do reálnych ekonomík vyspelých krajín, pričom globalizovaná ekonomika napomáha jej šíreniu. Väčšina rozvinutých ekonomík sa dostala do recesie a rozvíjajúce sa ekonomiky zaznamenali výrazný pokles ekonomickej aktivity. Svetový obchod sa prepadáva a medzinárodné finančné toky sa oslabujú. Priame vplyvy globálnej krízy na slovenský finančný sektor boli zanedbateľné, najmä vďaka orientácii slovenských bánk na domácu ekonomiku, a tým pádom aj malý podiel investícií na rizikových amerických hypotekárnych trhoch. Globálna kríza sa však naplno prejavila prostredníctvom výrazného poklesu zahraničného dopytu a spotrebiteľskej dôvery.

Výkonnosť slovenskej ekonomiky po rokoch vysokého ekonomického rastu a rýchlej miery reálnej konvergencie zaznamenala v prvom štvrtroku 2009 medziročný pokles HDP. Dôsledky výrazného poklesu zahraničného dopytu sa pri vysokej otvorenosti slovenskej ekonomiky a špecifickej štruktúre slovenského exportu, v ktorej dominujú výrobky senzitivne na cyklický vývoj ekonomiky (automobily a LCD monitory), naplno prejavili v prvej polovici roka 2009. Slovenský export klesol v polovici roka 2009 o vyše štvrtinu svojej minuloročnej hodnoty. Nepriaznivý impulz prepadu slovenského vývozu sa rozšíril do celej ekonomiky. Investície výrazne klesli a za celý rok by mali zaznamenať prepád o 10,3 %.

Ekonomika už v prvom štvrtroku 2009 stratila rovnaký počet pracovných miest, aký bol vytvorený za predchádzajúci rok. K zvyšovaniu nezamestnanosti okrem prepadu dopytu po slovenských výrobkoch prispieva aj prepúšťanie pracujúcich v zahraničí a ich následný návrat do SR. Vzhľadom na očakávaný vývoj v zahraničí by sa miera nezamestnanosti mala naďalej zvyšovať až do polovice roka 2010 (z 9,6 % v roku 2008 na 12,1 % v roku 2010, VZPS), keď by mali doznieť efekty krízy. Historický pokles spotrebiteľskej dôvery zvýšil v ekonomike sklon k úsporám a ešte viac znížil spotrebiteľské výdavky. Zhoršovanie situácie na trhu práce a tlak na znižovanie mzdových nákladov sa prejaví aj na historicky najnižších nominálnych rastoch miezd v rokoch 2009 a 2010. Ministerstvo financií SR očakáva v tomto roku rast miezd na úrovni 2,6 % a v budúcom roku na úrovni 3,4 %. Ekonomika SR by mala v roku 2009 zaznamenať pokles HDP na úrovni 5,7 %. Vzhľadom na očakávaný štvorpercentný pokles v EÚ by sa tak mala miera reálnej konvergencie v roku 2009 znížiť. V ďalších rokoch by mala ekonomika SR znova začať rásť reflektujúc tak oživenie v krajinách našich obchodných partnerov (v roku 2010 vo výške 1,9 % a v roku 2011 na úrovni 4,1 %).

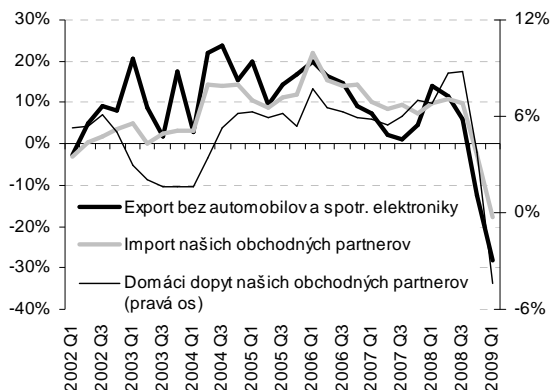
Slovenská ekonomika sa bude počas nasledujúceho obdobia nachádzať pod svojim potenciálom. Po období vysokých rastov, kedy reálny HDP rástol rýchlejšie ako potenciálny produkt, produkčná medzera by mala dosiahnuť v roku 2009 zápornú hodnotu 3,8 %. Jej prepád bude pokračovať aj do roku 2010, kedy predpokladáme najnižšiu hodnotu od roku 1997, a to -4,2 %. S očakávaným oživením ekonomiky sa začne produkčná medzera uzatvárať, pričom však ešte v roku 2012 bude ekonomika naďalej pod potenciálom.

Vzhľadom na vysokú dovoznú náročnosť bude pokles exportu sprevádzaný poklesom importu, vďaka čomu bude deficit obchodnej bilancie v rámci udržateľnej úrovne. Od roku 2010 sa očakáva postupný pokles deficitu obchodnej bilancie vzhľadom na postupný nábeh výrob, ktoré boli počas krízy zasiahnuté. Očakávame, že prílev priamych zahraničných investícií (PZI), ktorý v minulosti vytváral priaznivé predpoklady pre rast potenciálu ekonomiky, sa v roku 2009 výrazne zníži (z 2,2 mld. USD v roku 2008 na 0,6 mld. USD v roku 2009). Dôvodom je krízou vyvolaná zvýšená averzia k riziku a nedostatok likvidity, ktorý spôsobil všeobecný pokles kapitálových tokov smerom do východnej Európy.

Miernu infláciu v roku 2009 a 2010 je značne ovplyvnená hospodárskou krízou, čo sa navonok prejavuje stagnáciou cien najmä v oblasti potravín a obchodovateľných sektorov. Predpokladáme, že priemerný spotrebiteľský index cien (CPI) dosiahne v roku 2009 hodnotu 1,8 %. Vyššia inflácia v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 vychádza z mierneho oživenia ekonomiky v druhej polovici roka, ako aj z ukončenia duálneho zobrazovania cien a z vyprchania bázického efektu z cenových poklesov v roku 2009. Po roku 2010 sa očakáva ďalšie primerané zvýšenie inflácie z titulu rýchlejšej cenovej konvergencie Slovenska k cenovej úrovni Európskej únie (EÚ) pri absencii kurzového kanála.

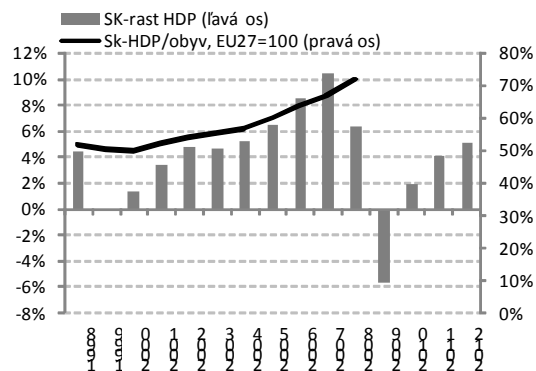

Porovnanie nominálneho exportu s vývojom zahraničného dopytu

Zdroj: Eurostat, vlastné prepočty

Rast HDP v SR, HDP na obyvateľa SR vs. EÚ 27 (PKS)

Zdroj: EK autumn forecast, vlastné prepočty

Zmeny a charakteristiky aktuálnej prognózy makroekonomického vývoja možno stručne zhrnúť do nasledujúcich bodov:

- pokles HDP a väčšiny jeho zložiek v roku 2009 a nižší rast v nasledujúcich rokoch v dôsledku spomalenia rastu u našich najväčších obchodných partnerov;
- zahraničný obchod prispieje v rokoch 2009 a 2010 k rastu HDP negatívne, v ostatných rokoch zostáva príspevok zahraničného dopytu mierne kladný;
- v dôsledku prepadu HDP a relatívnej nepružnosti miezd smerom nadol prevýši rast priemernej mzdy v roku 2009 dynamiku produktivity práce, avšak v nasledujúcich rokoch by mali mzdy a produktivita opäť rásť približne rovnakým tempom;
- nárast miery nezamestnanosti v rokoch 2009 a 2010 a jej stagnácia v ďalších rokoch.

Očakávaný vývoj hlavných makroekonomických indikátorov je obsiahnutý v nasledujúcej tabuľke:

Prognóza vybraných indikátorov vývoja ekonomiky SR (september 2009)						
Ukazovateľ	m.j.	Skutočnosť		Prognóza		
		2008	2009	2010	2011	2012
1 HDP; reálny rast	%	6,4	-5,7	1,9	4,1	5,4
2 Konečná spotreba domácností; reálny rast	%	6,1	-0,4	1,5	3,4	4,9
3 Tvorba hrubého fixného kapitálu; reálny rast	%	6,8	-10,3	2,9	4,1	5,1
4 Export tovarov a služieb; reálny rast	%	3,2	-15,2	2,9	7,1	10,0
5 Import tovarov a služieb; reálny rast	%	3,3	-14,7	3,2	5,6	8,4
6 Priem. mesačná mzda za hospod.; nom. rast	%	8,1	2,6	3,4	6,5	7,5
7 Priemerný rast zamestnanosti; podľa ESA95	%	2,8	-1,9	-0,1	0,9	1,6
8 Priemerná miera nezamestnanosti; VZPS	%	9,6	11,7	12,1	11,6	11,0
9 Index spotrebiteľských cien; priemerný rast	%	4,6	1,8	3,2	4,1	4,2
10 Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP)	%	3,9	1,2	2,6	3,7	4,1
11 Bilancia bežného účtu; podiel na HDP	%	-6,5	-5,8	-5,2	-4,8	-4,0

Zdroj: Ministerstvo financií SR

Fiškálna politika

Fiškálna politika bola v roku 2008 ovplyvnená najmä snahou o pokračovanie v konsolidácii verejných financií, čo by vytvorilo podmienky pre ich dlhodobú udržateľnosť. Na základe notifikácie deficitu a dlhu Eurostatu k 1. aprílu 2009 dosiahol deficit verejnej správy v roku 2008 úroveň 2,3 % HDP¹.

V roku 2009 je fiškálna politika rámcovaná ekonomickou krízou a potrebou stimulácie ekonomiky na jednej strane a zachovaním ekonomickej stability a udržateľnosti verejných financií na druhej strane. Vláda SR prijala fiškálnu stratégiu, ktorá sa snaží uviesť do rovnováhy tieto navzájom protichodné ciele. Aktuálny odhad deficitu odráža najmä výpadok príjmov, ktorý sa očakáva z dôvodu zhoršeného ekonomického vývoja, voľného pôsobenia automatických stabilizátorov a prijatých protikrizových opatrení v oblasti daňových príjmov s cieľom stimulovať ekonomický rast.

Zároveň sa vláda rozhodla prijať protikrizové fiškálne balíčky. Za týmto účelom boli pre rok 2009 viazané a realokované výdavky štátneho rozpočtu v celkovej sume 332 mil. EUR (0,5 % HDP) v metodike ESA 95, pričom tieto prostriedky vytvorili priestor na financovanie protikrizových opatrení. Protikrizový fiškálny balíček je čiastočne kompenzovaný úsporami na strane výdavkov rozpočtu. Tento vývoj je v súlade s odporúčaniami Európskej komisie, ktoré boli prezentované v *Pláne hospodárskej obnovy Európy*. Krajiny, ktorým to umožňuje fiškálna situácia, majú nechať pôsobiť v roku 2009 automatické stabilizátory a stimulovať ekonomiku dodatočnými fiškálnymi opatreniami, ktoré majú byť včasné, cielené a dočasné. Po zohľadnení uvedených faktorov sa predpokladá, že deficit verejnej správy v roku 2009 dosiahne úroveň 6,3 % HDP. Veľkosť protikrizového balíčka považuje vláda za adekvátnu a dostatočnú vzhľadom na celkový fiškálny impulz v ekonomike.

Fiškálne ciele na roky 2010 až 2012 prezentované v *Programu stability Slovenska na roky 2008 až 2012* sú menej ambiciózne oproti poslednému konvergenčnému programu z dôvodu ekonomickej krízy a výrazne zhoršenému ekonomickému výhľadu. Slovensko však aj naďalej považuje pravidlá Paktu stability a rastu za základ rozvážnej hospodárskej politiky, a preto upravené ciele rešpektujú hlavný cieľ zabezpečenia makroekonomickej stability a dosiahnutia dlhodobej udržateľnosti verejných financií.

Výrazné zhoršenie makroekonomickeho výhľadu nemení stratégiu vlády pokračovať v ambicióznejskej konsolidácii verejných financií už od roku 2010. Nové fiškálne ciele budú prezentované v rámci návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2010 až 2012.

¹ Notifikácia Eurostatu, ktorá prebehne k 22.10.2009 podľa údajov zaslaných Ministerstvom financií SR, bude zverejnená neskôr ako NPR SR 2008 – 2010 – Implementačná správa 2009.

Protikrízové opatrenia vlády SR

Vláda SR v reakcii na zhoršovanie vývoja reálnej ekonomiky a v súlade s výzvou formulovanou v *Pláne hospodárskej obnovy Európy* z novembra 2008 prijala súbor ambiciózných opatrení na podporu reálnej ekonomiky. Opatrenia predstavujú anticyklickú makroekonomickú reakciu na krízu. Ich cieľom je vyhnúť sa hlbokéj recesii a prudkému prepadu zamestnanosti a čo najrýchlejšie obnoviť ekonomický rast. Okrem opatrení zameraných na krátkodobé efekty bol pri ich navrhovaní dôležitý súlad s dlhodobými cieľmi definovanými v stratégii pre rast a zamestnanosť. Opatrenia sú jasne cieleňé, časovo ohraničené a majú presne stanovené implementačné obdobie.

Protikrízové opatrenia v tejto kapitole boli prijaté nad rámec plánovaných opatrení a štrukturálnych reforiem obsiahnutých v Národnom programe reforiem na roky 2008 – 2010 a v niektorých prípadoch predstavujú ich zásadné rozšírenie. Vláda SR pri ich schvaľovaní brala do úvahy aj dlhodobé výzvy hospodárstva SR, najmä budovanie vedomostnej ekonomiky a zvyšovanie potenciálneho rastu. Celkové náklady na opatrenia v roku 2009 sú 1 462 mil. eur (2,3 % HDP SR²), z čoho rozpočtované prostriedky SR v metodike ESA predstavujú 282 mil. eur (0,4 % HDP SR). V roku 2010 sú celkové náklady 585 mil. eur (0,9 % HDP SR³), z čoho rozpočtované prostriedky SR v metodike ESA sú vo výške 399 mil. eur (0,6 % HDP SR).

Vláda SR schválila protikrízové opatrenia v troch balíčkoch, ktoré boli následne rozšírené o niektoré ďalšie. Jednotlivé opatrenia sú zamerané na zvýšenie energetickej efektívnosti v hospodárstve, znižovanie administratívnej záťaže firiem a daňových a odvodových nákladov pre pracujúcich, na podporu malých a stredných podnikov, na podporu výskumu a vývoja, na tvorbu pracovných príležitostí, na udržanie zamestnanosti a na zvýšenie flexibility trhu práce.

Popis opatrení

1. opatrenie – Opatrenia na stabilizáciu bankového sektora

Vláda SR a Národná banka Slovenska prijali tri opatrenia na posilnenie dôvery a stability v bankovom sektore. Od 1.11.2008 sa zrušil limit pre garanciu vkladov fyzických osôb v bankách, kde doterajšia úprava garantovala vkladateľom náhradu 90 % nedostupného vkladu maximálne do výšky 20 000 eur. Zámerom bolo zamedziť zbytočnej panike fyzických osôb a podporiť likviditu bánk.

Opatrenie Národnej banky Slovenska platné od 15.11.2008 kladie prísnejšie požiadavky na riadenie likvidity bánk a pobočiek zahraničných bánk. Stanovuje postup riadenia likvidity a kvantifikuje ukazovatele likvidity, ktoré musia banky pri svojej činnosti rešpektovať. Ukazovateľ likvidity bánk v čase krízy v bankovom sektore obmedzil možnosti banky, prípadne jej materskej spoločnosti, znižovať úroveň likvidity v bankovom sektore. Zámer je, aby bola každá banka spôsobilá v horizonte jedného mesiaca splniť svoje finančné záväzky voči klientom a obchodným partnerom.

Tretie opatrenie vytvára podmienky na rýchle a efektívne poskytnutie osobitnej záruky a pre vklad majetku štátu do základného imania banky, ktoré bude prebiehať na základe žiadosti banky. Administratívny proces predkladania a posudzovania žiadosti je veľmi flexibilný, v ideálnom prípade by mal trvať štyri dni. Zámerom je vytvoriť efektívny nástroj na podporu zachovania stability finančného systému.

² K HDP v roku 2009 podľa prognózy Ministerstvo financií SR z júna 2009

³ K HDP v roku 2010 podľa prognózy Ministerstvo financií SR z júna 2009

Tabuľka č. 2 Prehľad opatrení na zmiernenie dopadov hospodárskej krízy (mil. eur)

Číslo	Názov - popis	Rozpočtové náklady (2009 a 2010)					Účinnosť
		RVS		Fondy EÚ	Iné	Spolu*	
		ESA 95	cash				
1.	Opatrenia na stabilizáciu bankového sektoru v SR	-	-	-	-	-	4Q 2008
2.	Zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane u DPFO a zvýšenie zamestnaneckej prémie	367	337	-	-	367	1.3.2009 - 31.12.2010
3.	Zníženie sadzby poistného do rezervného fondu solidarity pre povinne dôchodkovo poistenú SZČO zo 4,75 % na 2 %	40	40	-	-	40	01.04.2009
4.	Skrátenie lehoty na vrátenie nadmerných odpočtov DPH z 60 na 30 dní	2	511	-	-	511	01.04.2009
5.	Zmeny týkajúce sa odpisovania majetku (úprava vstupnej ceny, zrýchlené odpisovanie a komponentné odpisovanie)	34	13	-	-	34	01.03.2009
6.	Zmeny v daňovej oblasti týkajúce sa podnikateľského prostredia znižujúce administratívne náklady	0	0	-	-	0	01.03.2009
7.	Podpora vytvárania a udržiavania sociálnych podnikov	34	34	195	-	229	1.3.2009 - 31.12.2010
8.	Príspevok na podporu udržiavania zamestnanosti	28	28	-	-	28	1.3.2009 - 31.12.2010
9.	Príspevok ku mzde zamestnanca	4	4	21	-	25	1.3.2009 - 31.12.2010
10.	Zvýšenie príspevku na dochádzku do zamestnania	2	2	10	-	11	1.3.2009 - 31.12.2010
11.	Príspevok na podporu vytvorenia nového pracovného miesta	2	2	10	-	12	1.3.2009 - 31.12.2010
12.	Stimuly pre výskum a vývoj vykonávaný podnikateľmi (dotácia zo štátneho rozpočtu a úľava na dani z príjmov právnických osôb)	100	66	-	-	100	od roku 2009
13.	Financovanie konkrétnych projektov výskumu a vývoja	6	6	-	-	6	od roku 2009
14.	Stimuly pre malé a stredné podniky (MSP) - dotácia zo štátneho rozpočtu na programy zamerané na pomoc existujúcim a vznikajúcim MSP	8	8	-	-	8	od roku 2009
15.	Programy zamerané na zvýšenie energetickej efektívnosti a zlepšenie energetickej infraštruktúry	8	8	-	125	133	od roku 2009
16.	Finančné granty na obnovu kultúrnych pamiatok	10	10	-	-	10	od roku 2009
17.	Navýšenie a zlepšenie prístupnosti prostriedkov pre rozvoj a financovania programov MSP	0	74	-	50	124	v roku 2009
18.	Dotácia na nákup nového automobilu za podmienky likvidácie starého vozidla	31	55	-	-	55	9.3.2009 - 14.4.2009
19.	Poskytnutie finančnej výpomoci ŽS Cargo, a.s. a Železnicám SR	0	236	-	-	236	v roku 2009
20.	Program pomoci občanom, ktorí stratili schopnosť splácať úver na bývanie v dôsledku hospodárskej krízy	0	18	-	-	18	01.10.2009 - 2012
21.	Poskytovanie bezúročných úverov na zateplenie bytov a bytových a rodinných domov vo výške 100 % oprávnených nákladov stavby	0	71	-	-	71	1.6.2009 - 31.12.2009
22.	Zavedenie možnosti využitia flexikonta vo firmách	0	0	-	-	0	1.3.2009 - 31.12.2012
23.	Podpora mladomanželských pôžičiek	6	6	-	-	6	od 01.04.2010
	Spolu	681	1 529	236	175	2 024	

Pozn.: *do celkových nákladov jednotlivých opatrení sa z údajov rozpočtu verejnej správy započítala vždy vyššia suma, čo v lepšej miere odzrkadľuje vynaložené náklady na dané opatrenie

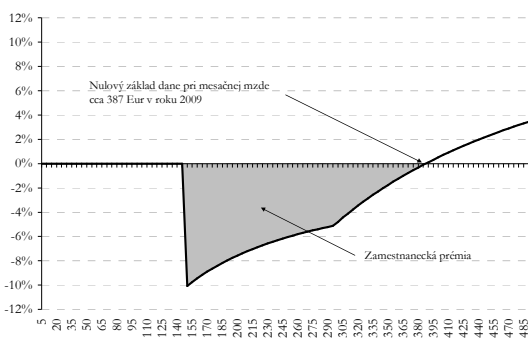

2. opatrenie – Daňový základ a zamestnanecká prémie

Súčasťou protikrizových opatrení je zvýšenie výšky nezdaniteľnej časti základu dane (NČZD) pri dani z príjmu fyzických osôb (DPFO) z pôvodných 3 435,27 eur na 4 025,70 eur za celé zdaňovacie obdobie roku 2009 od 1. marca 2009, čím sa zároveň zvýšila maximálna výška zamestnaneckej prémie z 83,25 na 181,03 eur za rok. Hlavným cieľom zvýšenia NČZD je zníženie daňového zaťaženia u nízko a stredne príjmových zamestnancov, pričom najväčšie zníženie daňového zaťaženia získali práve nízkopríjmoví zamestnanci s príjmom okolo úrovne minimálnej mzdy.⁴ Zvýšením NČZD sa zároveň zvýšili disponibilné príjmy najmä nízkopríjmových daňovníkov, ktorí majú aj najväčší sklon k spotrebe. Podľa odhadov Ministerstva financií SR bude zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane mať za následok zvýšenie mesačného príjmu u zamestnancov (uplatňujúcich plnú výšku NČZD a platiacich daň) o 9,35 eur. Spolu so zamestnaneckou prímou sa zvýšenie nezdaniteľnej časti premietne aj u daňovníkov s najnižšími príjmami, keď čisté mesačné príjmy na úrovni minimálnej mzdy vzrastú mesačne o 15,09 eur. Od roku 2011 bude naďalej platiť pôvodne schválená výška zamestnaneckej prémie a pôvodná výška NČZD.

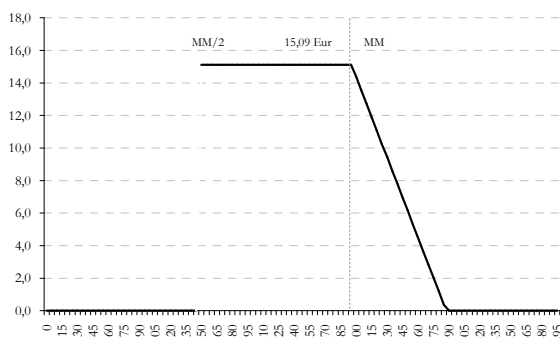
Zamestnanecká prémie výrazne zvyšuje disponibilné príjmy najmä zamestnancom so mzdou v intervale od 50 % minimálnej mzdy až po 295,5 eur. Rast príjmov je najvyšší práve u zamestnancov s príjmom 50 % minimálnej mzdy, kde dosahuje až 22,9 % v porovnaní s 9,9 % pri zachovaní legislatívy. Na úrovni minimálnej mzdy prinieslo zvýšenie NČZD medziročný rast čistých príjmov o 16,4 % z 9,9 % pri pôvodnej výške zamestnaneckej prémie. Zo zvýšenia NČZD profitujú všetky fyzické osoby, ktoré poberajú zdaniteľné príjmy. V prípade pracujúcich (zamestnanci aj živnostníci) to predstavuje až 96 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje približne 2 115 tis. daňovníkov. Zvýšenie NČZD sa prejavilo na zvýšení mesačných disponibilných príjmov zamestnancov a zároveň sa prejaví aj na nižšej daňovej povinnosti u živnostníkov pri vysporiadaní daňovej povinnosti za rok 2009 v marci 2010. Výhody zo zvýšenej zamestnaneckej prémie by malo v ročnom zúčtovaní pocítiť až 16 % zamestnancov, čo je v absolútnom vyjadrení cca 302 000 zamestnancov. Nárok na maximálnu výšku zamestnaneckej prémie (ročná výška 181,03 eur) vznikne cca 120 000 zamestnancom so mzdou nižšou ako minimálna mzda.

Priemerná daňová sadzba, (daň / hrubá mzda, v %)

Zdroj: Ministerstvo financií SR

Výška vyplatenej zamestnaneckej prémie, (mesačný priemer, v eur)

Zdroj: Ministerstvo financií SR

3. opatrenie – Zníženie odvodov samostatne zárobkovo činných osôb (SZČO)

Sadzba poistného do jedného z poistných odvodových fondov (rezervný fond solidarity) sa od 1.4.2009 pre povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu znížila zo 4,75 % na 2 % z vymeriavacieho základu. Odhadované náklady po dobu účinnosti opatrenia sú vo výške 13,3 mil. eur v roku 2009 a 22,4 mil. eur v roku 2010. Cieľom opatrenia je znížiť odvodové zaťaženie SZČO, a tým zvýšiť ich reálne príjmy v období spomalenia ekonomickej aktivity a zhoršeného prístupu k úverom. Taktiež nižšie odvodové zaťaženie zvyšuje atraktivnosť samostatnej zárobkovej činnosti v období, keď zamestnávateľia a podniky vytvárajú menší počet nových pracovných miest, a tak zvyšuje motiváciu uchádzačov o túto formu zamestnania. Podľa aktuálnych odhadov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR sa opatrenie dotkne 252 tisíc osôb v rokoch 2009 -

⁴ Uvedené zníženie daňového bremena sa v plnej miere prejaví až v roku 2010, keďže zamestnanecká prémie sa vypláca pri ročnom zúčtovaní za rok 2009 v roku 2010.

2012. Presnejšie údaje o odhadovanom vplyve na reálny príjem SZČO budú k dispozícii po ročnom zúčtovaní za rok 2009 v marci 2010.

4. opatrenie – Skrátenie lehoty na vrátenie nadmerných odpočtov DPH

Lehota na vrátenie nadmerných odpočtov dane z pridanej hodnoty (DPH) sa skrátila pre mesačných platiteľov dane zo 60 na 30 dní za predpokladu splnenia dodatočných podmienok, ako sú neexistencia daňových a colných nedoplatkov a nedoplatkov na povinných odvodoch poistného v období 12 predchádzajúcich kalendárnych mesiacov. Tým sa zvýši hotovostný príjem firiem (platiteľov DPH) a znížia hotovostné príjmy verejnej správy, pričom vplyv na saldo verejnej správy podľa ESA95 bude len v podobe vyšších úrokových nákladov (zníženie likvidných prostriedkov štátu z titulu výpadku hotovostných príjmov). Cieľom je zlepšenie cash flow firiem, a tým posilnenie ich likvidity a zamedzenie druhotnej insolventnosti. Podniky využívajú možnosť skoršieho vrátenia nadmerného odpočtu DPH od 1.4.2009. V súčasnosti sú prístupné predbežné údaje využívania vrátenia nadmerného odpočtu DPH za mesiace apríl a máj 2009. V priemere sa podiel platiteľov, ktorí využili možnosť vrátenia nadmerného odpočtu, pohybuje okolo 16 % a podiel skôr vráteného nadmerného odpočtu DPH na celkovom nadmernom odpočte DPH dosiahol 30 %.

Tabuľka č.1 Využitie možnosti skoršieho vrátenia nadmerného odpočtu (NO) platiteľmi		
	apríl 2009	máj 2009
Počet platiteľov, ktorí využili možnosť	2 953	2 367
Celkový počet platiteľov s NO	17 279	16 611
Podiel platiteľov, ktorí využili možnosť (v %)	17.1	14.2
Suma NO skôr vrátených (v tis. eur)	106 532	103 953
Suma celkového NO (v tis. eur)	355 535	343 148
Podiel skôr vráteného NO na celkovom NO (v %)	30.0	30.3

Pozn: Údaje z agregovaných daňových priznaní DPH, predbežné údaje Zdroj: Ministerstvo financií SR

5. opatrenie - Zmeny týkajúce sa odpisovania majetku

Vstupná cena hmotného majetku na účely odpisovania sa zvýšila z 996 eur na 1 700 eur a nehmotného majetku z 1 660 eur na 2 400 eur pri daniach z príjmov fyzických osôb a právnických osôb. Zmeny taktiež umožnia rýchlejšie odpisovanie u vybraných druhov majetku a komponentné odpisovanie. Taktiež zlepšia cash flow firiem z dôvodu nižšej daňovej povinnosti a môžu stimulovať nákup majetku. Daňovníci môžu využiť rýchlejšie odpisovanie majetku už za zdaňovacie obdobie 2009.

6. opatrenie - Zmeny v daňovej oblasti týkajúce sa podnikateľského prostredia

Zmeny v daňovej oblasti týkajúce sa podnikateľského prostredia spočívajú v možnosti odpočtu DPH v neskoršom zdaňovacom období, skupinovej registrácie za platiteľa tejto dane, spätnej registrácie za platiteľov dane, v zjednodušení daňovej evidencie pre malých podnikateľov a v zjednodušení vedenia agendy v súvislosti so spotrebou pohonných hmôt. Cieľom zmien je pozitívne prispieť k podnikateľskému prostrediu odstraňovaním administratívnej záťaže a s tým spojených nákladov, pričom nemajú vplyv na rozpočet verejnej správy. Opatrenie je zavedené v praxi od 1.3.2009 pre daň z príjmov, ale vzťahuje sa na celé zdaňovacie obdobie roka 2009 a od 1.4.2009 pre DPH.

7. opatrenie – Podpora vytvárania a udržania sociálnych podnikov

Opatrenie zahŕňa zjednodušenie legislatívnych podmienok pre vznik a zachovanie sociálnych podnikov dočasným uvoľnením hlavných podmienok pre priznanie postavenia sociálneho podniku a vyhlásenie výzvy na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov na podporu tvorby nových pracovných miest. Cieľom opatrenia je podpora tvorby nových pracovných miest v sociálnych podnikoch, ktoré sú povinné zamestnávať aspoň 30 % znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie z celkového počtu zamestnancov a investovať zisk do ich vzdelávania. Mesačný príspevok pre sociálne podniky na znevýhodneného zamestnanca počas prvých 12 kalendárnych mesiacov je najviac 472 eur a počas nasledujúcich 12 kalendárnych mesiacov najviac 408 eur mesačne.

Od začiatku účinnosti opatrenia 1.3.2009 vzniklo do 31.8.2009 až 37 sociálnych podnikov a na podporu vytvorenia 377 pracovných miest v týchto podnikoch bola dohodnutá celková výška finančných prostriedkov v

sume 2,24 mil. eur. Okrem toho bolo v rovnakom období podporených 8 pilotných sociálnych podnikov, ktoré získali zálohové platby v sume 8,34 mil. eur, vytvorili 264 pracovných miest, 103 pracovných miest na dohody a vyškolili 1 465 uchádzačov o zamestnanie. Z celkovej rozpočtovanej sumy na roky 2009-2010 na podporu vytvárania a udržiavania sociálnych podnikov vo výške 94,3 mil. eur bolo teda alokovaných 11,2 %. Prostriedky v rámci výzvy na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov na podporu tvorby nových pracovných miest sú v stave prípravy čerpania.

8. opatrenie - Príspevok na podporu udržania zamestnanosti

Mesačný príspevok na podporu udržania zamestnanosti sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý obmedzí na prechodné obdobie svoju prevádzkovú činnosť tak, že nebude zamestnancom prideľovať prácu v rozsahu najmenej 4 % ustanoveného týždenného pracovného času, a preto mu bude poskytovať náhradu mzdy, ktorá presahuje 60 % pôvodnej mzdy. Príspevok je poskytovaný zamestnávateľovi vo výške odvodov platených zamestnávateľom a zamestnancom z náhradnej mzdy v maximálnej výške 339 eur za mesiac a platí od 1.3.2009. Zamestnávateľ následne z príspevku prepláca zamestnancovi odvody platené zamestnancom. Príspevok sa poskytuje najviac v rozsahu 60 kalendárnych dní v kalendárnom roku.

Opatrenie má za cieľ znížiť mzdové náklady firiem postihnutých cyklickým poklesom dopytu po ich výrobkoch a službách a predchádzať tak prepúšťaniu zamestnancov a s tým spojenými nákladmi. Od 1. 3. 2009 do 31. 7. 2009 bolo uzatvorených 170 dohôd o podpore 41 001 pracovných miest. Celkový dohodnutý príspevok 21,2 mil. eur predstavuje 517 eur na jedno podporené pracovné miesto. Z celkovej rozpočtovanej sumy na roky 2009 - 2010 vo výške 28 mil. eur bolo alokovaných 76 %.

9. opatrenie - Príspevok ku mzde zamestnanca

Príspevok sa poskytuje zamestnancom, ktorí boli poberateľmi dávky v hmotnej núdzi, boli vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 3 mesiace, sami si našli zamestnanie a ich hrubá mesačná mzda nepresahuje 304 eur (314,82 eur od 1.7.2009). Mesačný príspevok je vo výške 153 eur v prvom roku zamestnania a približne vo výške 77 eur v druhom roku. Opatrenie zvyšuje motiváciu uchádzačov hľadať si prácu a zamestnávať sa. Od 1. 3. 2009 do 31. 7. 2009 bolo podporených 83 zamestnancov. Celkový dohodnutý príspevok 147 tisíc eur predstavuje 1 776 eur na jedno nové pracovné miesto. Z celkovej rozpočtovanej sumy na roky 2009 - 2010 vo výške 25 mil. eur bolo alokovaných 0,6 %.

10. opatrenie - Zvýšenie príspevku na dochádzku do zamestnania

Zvýšil sa príspevok na dochádzku do zamestnania mimo miesta trvalého bydliska alebo mimo okresu trvalého bydliska. Maximálny príspevok pre väčšinu vzdialenostných pásiem sa zdvojnásobil, pričom sa jeho maximálna výška zvýšila na 135 eur. Znižovanie nákladov na dochádzku do zamestnania podporuje regionálnu mobilitu pracovnej sily a zvyšuje tak flexibilitu trhu práce. Od zvýšenia príspevkov 1.3.2009 do 30.6.2009 sa celkový objem poskytnutých príspevkov na dochádzku do zamestnania zvýšil medziročne o 237% a za dané obdobie dosiahol 1,3 mil. eur. Z celkovej rozpočtovanej sumy na roky 2009 - 2010 vo výške 11 mil. eur bolo alokovaných 12 %.

11. opatrenie - Príspevok na podporu vytvorenia nového pracovného miesta

Zaviedol sa aj príspevok na novovytvorené pracovné miesta pre uchádzača evidovaného ako nezamestnaného aspoň 3 mesiace. Mesačný príspevok je poskytovaný na dobu 12 mesiacov a najviac do výšky polovice celkovej ceny práce nového zamestnanca, ale menej než 142 eur v Bratislavskom kraji a menej než 284 eur v ostatných krajoch SR. Zamestnávateľ musí zároveň novovytvorené pracovné miesto zachovať aspoň 12 mesiacov. Od začiatku účinnosti opatrenia 1. 3. 2009 do 31. 7. 2009 bolo uzatvorených 1 102 dohôd o podpore vzniku 2 565 nových pracovných miest. Celkový dohodnutý príspevok 8,1 mil. eur predstavuje 3 174 eur na jedno nové vzniknuté pracovné miesto. Z celkovej rozpočtovanej sumy na roky 2009 - 2010 vo výške 12 mil. eur bolo teda alokovaných 68 %.

12. opatrenie - Stimuly pre výskum a vývoj vykonávaný podnikateľmi

Poskytujú sa dve formy stimulov: dotácia zo štátneho rozpočtu a úľava na dani z príjmu. Poskytnutie stimulu je podmienené vytvorením nového, resp. rozšírením existujúceho pracoviska na vykonávanie výskumu a vývoja z vlastných prostriedkov prijímateľa. Prijímateľ stimulov je povinný realizovať výsledky projektu na území SR

najneskôr do piatich rokov po skončení poskytovania stimulov na projekt. Úľava na dani z príjmu je maximálne vo výške vlastných nákladov právnickej osoby vložených do projektu, čo predstavuje výpadok výnosu dane z príjmov právnických osôb maximálne do výšky poskytnutej priamej dotácie.

Cieľom opatrenia je motivovať právnické osoby (podnikateľské subjekty) zakladať svoj rozvoj na výsledkoch výskumu a vývoja, a tak napomáhať rozvoju vedomostnej ekonomiky. V roku 2009 sa predpokladá podporiť 20 projektov (podnikov), čo si vyžiada v roku 2009 výdavky zo štátneho rozpočtu vo výške 26,6 mil. eur.

13. opatrenie - Financovanie konkrétnych projektov výskumu a vývoja

Opatrenie zahŕňa financovanie konkrétnych projektov na podporu výskumu a vývoja, medzi ktoré patrí podpora štúdií technickej realizovateľnosti alebo projektov aplikovaného výskumu a experimentálneho vývoja, podpora spolupráce univerzít a Slovenskej akadémie vied s podnikateľským prostredím, podpora systémovej starostlivosti o zlepšovanie vzťahu mládeže k vede a zvyšovanie atraktívnosti výskumnej kariéry. Opatrenie pomáha rozvoju vedomostnej ekonomiky pomocou priamej podpory vedy a výskumu a zahŕňa tri samostatné projekty v gescii Agentúry na podporu výskumu a vývoja. Na jednotlivé projekty boli pridelené finančné prostriedky v objeme 6 mil. eur a pripravuje sa ich čerpanie.

14. opatrenie - Stimuly pre malé a stredné podniky

Opatrenie zahŕňa financovanie konkrétnych projektov a programov. Medzi ne patrí program podpory MSP prostredníctvom posilnenia úverovej kapacity Mikropôžičkového programu, program inkubátorovej starostlivosti a realizácia schémy podpory poradenstva a vzdelávania pre podnikateľský sektor. Tieto programy sú zamerané na pomoc existujúcim a vznikajúcim MSP, ktoré v období cyklického spomalenia ekonomiky čelia zhoršeným podmienkam. Na jednotlivé projekty boli pridelené finančné prostriedky a pripravuje sa ich čerpanie.

15. opatrenie - Odstavenia Jaslovských Bohuníc a zvýšenie energetickej efektívnosti

Zabezpečí sa financovanie konkrétnych projektov a programov zameraných na zvýšenie energetickej efektívnosti a zlepšenie energetickej infraštruktúry SR. Medzi projekty patrí projekt zameraný na zlepšenie energetickej efektívnosti vo verejných budovách, projekt na podporu udržateľnej energie a program vyššieho využitia biomasy a slnečnej energie v domácnostiach. Financovanie projektov, okrem *Programu vyššieho využitia biomasy a slnečnej energie v domácnostiach*, je zabezpečené vo forme grantu zo zdrojov Medzinárodného fondu na podporu odstavenia Bohuníc (BIDSF). Na jednotlivé projekty boli pridelené finančné prostriedky a pripravuje sa ich čerpanie.

16. opatrenie - Program obnovy kultúrnych pamiatok

Opatrenia zahŕňa poskytnutie finančných grantov na obnovu kultúrnych pamiatok so zameraním na lokality svetového kultúrneho dedičstva za účelom rozvoja cestovného ruchu a podpory stavebného sektoru. K 30.6.2009 bolo podporených 112 žiadostí z lokalít svetového kultúrneho dedičstva UNESCO určených na obnovu národných kultúrnych pamiatok a bolo čerpaných 226 tisíc eur z celkovej sumy 6,6 mil. eur na rok 2009.

17. opatrenie - Navýšenie a zlepšenie prístupnosti prostriedkov pre rozvoj a financovania programov MSP

K 31.3.2009 sa zvýšilo základné imanie Slovenskej záručnej a rozvojovej banky (SZRB) o 32,4 mil. eur a Eximbanky o 11,4 mil. eur. Prostriedky v špecializovaných fondoch Eximbanky sa doplnili o celkovú sumu 30 mil. eur (z toho 15 mil. eur do fondu na záruky a 15 mil. eur do fondu na krytie neobchodovateľných rizík). Taktiež SZRB dňa 27.7.2009 podpísala dohodu o čerpaní úverovej linky od Európskej investičnej banky (EIB) v objeme 50 mil. eur, z ktorej sú finančné prostriedky k dispozícii od augusta 2009. Opatrenie zlepšuje financovanie úverových produktov SZRB (priame financovanie, refinancovanie a spolufinancovanie vývozných úverov) a zvýši objem financií Eximbanky na krytie neobchodovateľných rizík a poskytovanie záruk pre malé a stredné podniky, ktoré v období cyklického spomalenia ekonomiky čelia zhoršeným úverovým podmienkam.

Objem novoposkytnutých úverov zo strany SZRB bol za prvých 6 mesiacov roku 2009 vyšší oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka o 13,5 mil. eur (25,1 %) a hodnota pohľadávok voči klientom sa k 30.6.2009 oproti koncu roka 2008 zvýšila o 23 mil. eur (8 %). Celková kumulatívna hodnota upísaných rizík z poisťovacej činnosti Eximbanky vzrástla za prvých 6 mesiacov roku 2009 oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka o 527 mil. eur (14,2 %).

Súčasťou opatrenia je poskytovanie rýchlych bankových záruk SZRB v období od 15.1.2009 do 31.12.2009 za úvery komerčných bánk pre malých a stredných podnikateľov v SR. Výška poskytnutej záruky pre individuálneho podnikateľa je 55 % z istiny poskytovaného úveru s maximálnou výškou poskytnutého úveru 1 mil. eur. Proces získania záruky nekladie žiadne nadštandardné nároky na klientov komerčných bánk. Na získanie záruky nie je potrebná návšteva SZRB a v ideálnom prípade je doba od žiadosti o úver po jeho poskytnutie 5 dní. V prvom polroku 2009 SZRB poskytla 454 rýchlych bankových záruk v objeme 29,5 mil. eur a podporila tak podnikateľské úvery v celkovej výške 58,7 mil. eur.

18. opatrenie - Dotácia na nákup nového automobilu za podmienky likvidácie starého vozidla

Tzv. šrotovné prebehlo v dvoch vlnách. Podmienkou bolo, aby celková cena automobilu nepresiahla 25 000 eur vrátane DPH. Poskytovanie dotácie bolo limitované celkovým objemom prostriedkov zo štátneho rozpočtu. Likvidované vozidlo muselo byť vyrobené pred 1.1.1999 a zaregistrované v evidencii motorových vozidiel k 31.12.2008 vo vlastníctve danej fyzickej alebo právnickej osoby. Opatrenie malo za cieľ zvýšiť dopyt po automobiloch a urýchliť výmenu starých modelov automobilov za nové modely s nižšou spotrebou a menším vplyvom na životné prostredie. Dodatočný dopyt po automobiloch v krátkodobom horizonte zvýši výnosy z DPH, čo čiastočne kompenzuje zvýšené výdavky štátneho rozpočtu.

Tabuľka č.3 Vplyv "šrotovného" na saldo verejnej správy (v tis. eur) 1. + 2. kolo spolu					
	2009	2010	2011	2012	Spolu
Počet automobilov podporených „šrotovným“	44 303				
- Bežný predaj - nákup automobilu aj bez šrotovného (ks) - 30%	13 291	0	0	0	0
- Dodatočný predaj - vplyv šrotovného (ks) – 70 %	31 012	-15 506	-9 304	-6202	0
1. Výdavky na šrotovné	-55 292	0	0	0	-55 292
2. Vplyv na DPH	46 239	-23 120	-13 872	-9 248	0
3. Vplyv na poplatky	2 093	-1 047	-628	-419	0
z toho poplatky za vyradenie automobilu (1,50 eur)	47	-23	-14	-9	0
poplatok za prihlásenie do evidencie (33 eur)	1 023	-512	-307	-205	0
vydanie EČ na automobil (33 eur)	1 023	-512	-307	-205	0
Celkový vplyv na saldo VS	-6 960	-24 166	-14 500	-9 666	-55 292

Zdroj: Ministerstvo financií SR, Ministerstvo hospodárstva SR

V prvej vlne poskytovania šrotovného (9.-25.3.2009) sa dotácia poskytovala v dvoch alternatívnych sumách: vo výške 1 500 eur resp. 1 000 eur. Vyššia dotácia sa poskytla v prípade, ak zároveň predajca poskytol zľavu minimálne vo výške 500 eur. V druhej vlne (6.-14.4.2009) došlo k úprave maximálnej výšky dotácie zo štátneho rozpočtu na 1 000 eur za predpokladu, že predajca poskytne zľavu minimálne v rovnakej výške. V prvej a druhej vlne bolo spolu zošrotovaných 44,3 tis. kusov vozidiel pri celkovej poskytnutej štátnej dotácii vo výške 55,3 mil. eur. Vplyv na saldo verejných financií bol podľa odhadov Ministerstvo financií SR v roku 2009 negatívny vo výške 7 mil. eur.

19. opatrenie - Poskytnutie finančnej výpomoci ŽS Cargo, a.s. a Železniciam SR

V marci 2009 vláda schválila poskytnutie finančnej výpomoci Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s. (železničná nákladná preprava) v objeme 165,97 mil. eur a Železniciam SR (prevádzka železničných tratí a riadenie dopravy) vo výške 69,906 mil. eur. Cieľom tohto opatrenia je zmierniť dopady globálnej finančnej a hospodárskej krízy na hospodárenie týchto spoločností, ktorá sa prejavuje výrazným poklesom objemu prepráv.

20. opatrenie - Program pomoci občanom, ktorí stratili schopnosť splácať úver na bývanie

Opatrenie predpokladá poskytnutie návratnej finančnej výpomoci zo strany štátu občanom, ktorí stratili schopnosť splácať úver na bývanie. Týka sa občanov, ktorí majú uzavretú úverovú zmluvu zabezpečenú rezidenčnou nehnuteľnosťou, nie sú schopní splácať úver z dôvodu straty zamestnania po 1. januári 2009, nemajú iné majetkové či finančné zdroje na splácanie úveru, majú v založenej nehnuteľnosti trvalé bydlisko, úver bol poskytnutý pred 31.12.2008 a výška poskytnutého úveru nepresahuje 83 tis. eur.

V prvej fáze programu pomoci bude úver klienta najskôr reštrukturalizovať komerčná banka bez pomoci štátu, pričom táto doba nebude kratšia ako 6 mesiacov. V druhej fáze, ak bude dlžník riadne plniť reštrukturalizovaný splátkový kalendár, po 6 mesiacoch môže požiadať o pomoc zo strany štátu. Po dobu 6 mesiacov bude štát za dlžníka uhrádzať banke 70 % z výšky reštrukturalizovanej splátky a dlžník bude uhrádzať 30 % výšky tejto splátky. Ak bude dlžník riadne splácať po dobu 6 mesiacov svoje reštrukturalizované záväzky, bude možné predĺžiť dobu o ďalších 6 mesiacov. Po uplynutí 18 mesiacov, ak dlžník nebude naďalej samostatne schopný splácať úver banke, banka pristúpi k štandardnému vymáhaniu pohľadávky. Žiadosť o návratnú finančnú výpomoc so splácaním úveru bude možné podať od 1.10.2009 až do 31.12.2010 a následné čerpanie môže prebiehať až do polovice roku 2012. Podľa odhadov Ministerstva financií SR sa do konca roka 2010 opatrenie dotkne 6 tisíc osôb.

21. opatrenie – Bezúročné úvery na zateplenie bytov a bytových a rodinných domov

Opatrenie zahŕňa poskytovanie bezúročných úverov vlastníkom bytov a povereným správcami bytových domov na uskutočnenie zateplenia vo výške 100 % oprávnených nákladov stavby so splatnosťou 15 rokov. Táto forma podpory je viazaná na splnenie štandardných podmienok, ktoré musia byť pri vynakladaní verejných prostriedkov splnené. Opatrenie má za cieľ podporiť dopyt v stavebnom sektore v období cyklického poklesu, zvýšiť energetickú efektívnosť v SR a znížiť náklady občanov na energie. Poskytovanie úverov je limitované celkovým objemom pridelených prostriedkov vo výške 71 mil. eur. K 12.8.2009, Štátny fond rozvoja bývania (ŠFRB) evidoval 202 schválených žiadostí o úver na zateplenie bytovej budovy s požiadavkou na 45,4 milióna eur. Z toho už boli uspokojení 39 žiadatelia v celkovej výške 8,5 mil. eur.

22. opatrenie - Zavedenie možnosti využitia flexikonta vo firmách

Ak v období od 1. 3. 2009 do 31. 12. 2012 nemôže zamestnanec z vážnych prevádzkových dôvodov vykonávať prácu, môže zamestnávateľ po dohode so zástupcami zamestnancov poskytnúť zamestnancovi pracovné voľno, za ktoré patrí zamestnancovi mzda najmenej vo výške základnej zložky mzdy. Ak pominie prekážka v práci na strane zamestnávateľa, je zamestnanec povinný odpracovať poskytnuté pracovné voľno bez nároku na mzdu, ktorá bola poskytnutá. Zvýšená flexibilita odpracovaných hodín umožní firmám lepšie sa prispôsobiť cyklickému poklesu ekonomickej aktivity a redukciami odpracovaných hodín predísť zbytočnému prepúšťaniu pracovníkov a s tým spojenými nákladmi. Viaceré spoločnosti najmä v oblasti automobilového priemyslu potvrdili v médiách využívanie flexikonta, ale vzhľadom na nedostupnosť firemných údajov nie je možné poskytnúť celkové údaje o počtoch firiem, pracovníkoch a salde hodín na flexikontách.

23. opatrenie – Podpora mladomanželských pôžičiek

Od 1.4.2010 bude štát podporovať pôžičky pre mladomanželov poskytované komerčnými bankami SR. Pre najviac jeden úver v maximálnej výške 10 tis. eur môžu mladomanželia žiadať štát o podporu vo forme bonifikácie úrokovej sadzby vo výške 3,0 p.b., pričom banka je povinná znížiť úrokovú sadzbu o 1,5 p.b. Úroková sadzba sa teda počas celého obdobia splatnosti úveru zníži o 4,5 p.b. Spoločný príjem manželov nemôže presiahnuť 2,6 násobok priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve, ktorá bola 723 eur v roku 2008. Ak splátka úveru prekročí splatnosť 90 dní, žiadateľ stráca nárok na podporu zo strany štátu.

Implementácia opatrení NPR SR 2008 - 2010

Nasledujúca kapitola obsahuje prehľad najdôležitejších opatrení, ktoré sa realizovali na Slovensku v ostatných 12 mesiacoch. Opatrenia sú rozdelené podľa prioritných oblastí. Každá z nich má stručný úvod, za ktorým nasleduje charakteristika realizovaných opatrení. Tá sa skladá z identifikácie problému a opisu realizovaných aktivít pre jeho riešenie. Názvy opatrení sú zvýraznené, čo umožňuje identifikovať ich v prílohe dokumentu, kde sú vypracované vyhodnotenia plnenia akčných plánov detailnejšie. Cieľom kapitoly nie je vyčerpávajúco vymenovať všetky opatrenia a úlohy, ktoré vláda SR uskutočnila, ale zamerať sa na tie, ktorých výsledky najviac prispievajú k hospodárskemu rastu a tvorbe pracovných miest.

Reakcia na odporúčania Európskej rady

Úvod kapitoly sa venuje reakcii vlády SR na odporúčania Európskej rady z marca 2009. Po každom z troch odporúčaní sú vymenované najmä opatrenia realizované v priebehu uplynulého roka, ktorých cieľom je dosiahnuť pokrok v daných oblastiach. Opatrenia v tejto časti nie sú detailne opísané, ich podrobnej analýze sa venujú ostatné časti tejto kapitoly.

- **Európska rada odporúča Slovensku, aby zabezpečilo vykonávanie ďalších opatrení na fiškálnu konsolidáciu s cieľom zachovať makroekonomickú stabilitu a súčasne pokračovalo v presmerovaní výdavkov na vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie, vytváraní ďalších stimulov pre súkromný sektor vo výskume a vývoji, v zavádzaní koherentnej výskumno – vývojovo - inovačnej stratégie s osobitným zameraním na inštitucionálnu reformu a na výrazné zlepšenie spolupráce medzi podnikmi a výskumom.**

Fiškálna politika bola v roku 2008 ovplyvnená najmä snahou o pokračovanie v **konsolidácii verejných financií**, s cieľom zabezpečenia ich dlhodobej udržateľnosti. Deficit verejnej správy dosiahol v roku 2008 úroveň 2,3 % HDP. V roku 2009 je fiškálna politika podmienená ekonomickou krízou, t. j. potrebou stimulácie ekonomiky na jednej strane a zachovaním ekonomickej stability a udržateľnosti verejných financií na druhej strane. Aktuálny odhad predpokladá, že deficit verejnej správy v roku 2009 dosiahne úroveň 6,3 % HDP, čo odráža najmä výpadok príjmov, ktorý sa očakáva z dôvodu zhoršeného ekonomického vývoja a voľného pôsobenia automatických stabilizátorov. Celkový fiškálny impulz v ekonomike na úrovni 2,2 % HDP bude v roku 2009 pôsobiť expanzívne na ekonomiku. Hlavným cieľom fiškálnej politiky je opätovne začať s konsolidáciou verejných financií od roku 2010, pričom nové fiškálne ciele budú prezentované v rámci návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2010 až 2012.

Vláda SR si je vedomá dôležitosti potreby primeraných verejných **výdavkov na vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie**. Pre rok 2009 je plánovaný nárast celkových verejných výdavkov na vzdelávanie medziročne o 14,6 %, pričom pri výdavkoch na regionálne školstvo o 7,8 % a na vysoké školy o 33,5 %. Celkové výdavky na vedu a techniku v roku 2009 z verejných zdrojov by mali byť vo výške 424 mil. eur, čo predstavuje nárast oproti roku 2008 o 48 %. Významným zdrojom výdavkov na vedu a techniku je Agentúra na podporu výskumu a vývoja s rozpočtom 39,8 mil. eur, ktorý medziročne vzrástol o 23,9 %⁵. Ešte vyššie ako rozpočtované výdavky na výskum a vývoj by sa mohli dosiahnuť v dôsledku prijatia *Zákona o o stimuloch pre výskum a vývoj*. Návrh verejných výdavkov pre rok 2010 bude prezentovaný v rámci návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2010 až 2012.

Významný krok sa uskutočnil v rámci **stimulov pre súkromný sektor vo výskume a vývoji**, keď na základe nového *Zákona o stimuloch pre výskum a vývoj* a súvisiacej novely *Zákona o dani z príjmov* sú podnikateľom od augusta 2009 poskytované stimuly na výskum a vývoj vo forme dotácie zo štátneho rozpočtu a zároveň úľavy na dani z príjmov [viac informácií o opatrení je na strane 18 a v príslušnom akčnom pláne].

Inštitucionálna reforma v oblasti výskumu, vývoja a inovácii sa realizuje najmä prostredníctvom *Nového modelu financovania vedy a techniky*, ktorý zavedie nové smerovanie podpory výskumu a vývoja. [str. 19].

⁵ Podľa Rozpočtu verejnej správy na roky 2009 až 2011.

Výraznému zlepšeniu spolupráce medzi podnikmi a výskumom má pomôcť vybudovanie regionálnych inovačných centier [str. 18].

- Európska rada odporúča Slovensku, aby zaviedlo komplexnú stratégiu pre lepšiu právnu reguláciu, vykonávalo posudzovanie vplyvov a neustále zjednodušovalo platné právne predpisy pri súčasnom zintenzívnení znižovania administratívneho zaťaženia podnikov, najmä MSP.

V rámci agendy lepšej regulácie sa realizuje aj **vytvorenie systému hodnotenia vplyvov legislatívnych opatrení**. Vláda SR už v máji 2008 schválila *Jednotnú metodiku na posudzovanie vybraných vplyvov* ako univerzálny manuál pre posudzovanie vplyvov legislatívnych opatrení. Termín definitívneho spustenia Jednotnej metodiky je február 2010 [str. 31]. V rámci **komplexného hodnotenia administratívneho zaťaženia a prekážok v podnikaní a zamestnaní** budú konkrétne opatrenia na zjednodušenie administratívneho zaťaženia pripravené do konca roka 2009 [str. 31].

- Európska rada odporúča Slovensku, aby v rámci integrovaného prístupu založeného na flexiistote pokročilo v implementácii stratégie celoživotného vzdelávania a pokračovalo v reformách systémov vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom riešiť nesúlad ponúkaných kvalifikácií a požiadaviek trhu práce, vypracovalo stratégiu aktívneho starnutia a zlepšilo prístup k zamestnaniu pre dlhodobo nezamestnaných a znevýhodnené skupiny.

V implementácii stratégie celoživotného vzdelávania schválila vláda SR vo februári 2009 *Návrh implementácie Európskeho kvalifikačného rámca (EKR)* pre celoživotné vzdelávanie v podmienkach SR, v ktorom definovala ďalšie kroky pre jeho implementáciu. V súčasnosti je v legislatívnom procese návrh *Zákona o celoživotnom vzdelávaní* [str. 25].

Prijatý *Zákon o odbornom vzdelávaní a príprave* zlepšuje koordináciu potrieb trhu práce s obsahom odborného vzdelávania a adresuje nedostatok pracovníkov u zamestnávateľov v špecifických odboroch. Zákon vytvára priestor pre **lepšie prepojenie obsahu vzdelávania s požiadavkami trhu práce**, najmä vstupom zamestnávateľov do odborného vzdelávania na úrovni stredných odborných škôl a školských zariadení, a tým aj pre zvyšovanie zamestnateľnosti a rozvoj vedomostnej spoločnosti [str. 20].

V súvislosti so **stratégiou aktívneho starnutia** Rada vlády SR pre seniorov, zriadená v júli 2008, pripravuje aktualizáciu *Národného programu ochrany starších ľudí* z roku 1999. Pre tvorbu aktualizovaného programu boli vytvorené odborné pracovné skupiny, zamerané na celoživotné vzdelávanie a informatizáciu, sociálnu problematiku, zdravotnú problematiku a oblasť poskytovania sociálnych služieb.

Zlepšiť prístup k zamestnaniu pre dlhodobo nezamestnaných je cieľom zamestnaneckej prémie. Koncept zamestnaneckej prémie dopĺňa súčasný daňový systém, pričom funguje na princípe negatívnej dane. Očakáva sa, že zamestnanecká prémie zabezpečí plynulejší prechod v príjmoch medzi nezamestnanosťou a zamestnaním [str.27].

Spolupráca s partnermi v rámci lisabonskej stratégie

Koordináciu štrukturálnych politík medzi všetkými relevantnými ministerstvami a ostatnými relevantnými partnermi, t.j. zamestnávateľmi, odborovými organizáciami, akademickou obcou, mimovládnyimi organizáciami a regionálnou a miestnou samosprávou primárne zabezpečuje pracovná skupina pre lisabonskú stratégiu, ktorá pracuje pod vedením národných koordinátorov a pôsobí ako výkonný nástroj pre akceleráciu, koordináciu a monitorovanie uplatňovania politík, cieľov a iniciatív lisabonskej stratégie. Pracovná skupina je efektívnym nástrojom pre zapojenie všetkých relevantných subjektov do procesu lisabonskej stratégie na expertnej úrovni. O svojej činnosti pravidelne informuje aj Národnú radu Slovenskej republiky prostredníctvom členstva Výboru pre európske záležitosti v pracovnej skupine a formou predkladania dokumentov na prerokovanie vo výboroch a v pléne Národnej rady Slovenskej republiky.

V rámci medzirezortného pripomienkového konania k Implementačnej správe Národného programu reforiem SR na roky 2008 – 2010 za rok 2009 boli podobne ako v minulých rokoch oslovení aj Konfederácia odborových zväzov SR, Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR, Republiková únia zamestnávateľov, Slovenská rektorská konferencia, Rada vysokých škôl, Akreditačná komisia, Slovenská akadémia vied, všetky samosprávne kraje a Združenie miest a obcí Slovenska.

Nad prepojením vecných opatrení s rozpočtom verejnej správy vykonáva dohľad aj Koordinačný výbor pre fiškálne aspekty Národného programu reforiem SR, ktorý predstavuje prierezové pracovné zoskupenie na úrovni štátnych tajomníkov vybraných ministerstiev a predsedov samosprávnych krajov. Výbor koncipuje odporúčania pre prijatie zásadných opatrení v rámci koordinácie makroekonomickej a fiškálnej politiky so štrukturálnymi politikami zakotvenými v NPR SR a predkladá podnety a návrhy ministrom financií SR.

Politickú zaangažovanosť v lisabonskej agende posilňuje vládou prijatý postup, v rámci ktorého všetky dokumenty strategického významu sú pred predložením na rokovanie vlády SR prerokované v relevantných poradných orgánoch vlády, ako sú Hospodárska a sociálna rada SR, Rada vlády SR pre verejnú správu, Ministerská rada vlády pre európske záležitosti. Implementačná správa bola predložená aj Výboru pre európske záležitosti NR SR. Otázky lisabonskej stratégie sú priebežne predmetom rokovaní Komisie pre vedomostnú spoločnosť, ktorú vedie podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny a v ktorej sú zastúpení ministri väčšiny ministerstiev SR.

Výskum, vývoj a inovácie

Dôraz na výskum, vývoj a inovácie je nevyhnutným predpokladom budovania vedomostnej spoločnosti. V slovenských podmienkach si pozornosť v tejto oblasti vyžaduje najmä nedostatočné prepojenie podnikateľského a výskumného sektora a potreba inštitucionálnej reformy vedy a techniky. Fungujúci inštitucionálny systém je predpokladom, aby výdavky na výskum a vývoj boli vynaložené efektívne. Vytváranie mechanizmov motivujúcich podniky na Slovensku k tomu, aby založili svoj rozvoj na inováciách a súčasné podnecovanie spolupráce podnikateľského sektora a organizácií výskumu a vývoja, resp. vysokých škôl, zvyšuje uplatňovanie výsledkov výskumu a vývoja v praxi. V dôsledku zvýšenia konkurencieschopnosti inovujúcich podnikov možno následne očakávať nárast výdavkov na ďalší výskum a vývoj.

V súlade s odporúčaniami Európskej rady⁶ boli v oblasti výskumu, vývoja a inovácií v priebehu posledných dvanástich mesiacov vykonané opatrenia s cieľom presmerovať výdavky na výskum, vývoj a inovácie so zameraním na aplikovaný a medzinárodný výskum. Boli zavedené stimuly pre súkromný sektor vo výskume a vývoji. Zároveň sa uskutočnili prvé kroky smerom k vytvoreniu inovačnej infraštruktúry v regiónoch s cieľom podpory intenzívnejšej spolupráce súkromného sektora, výskumných a vývojových organizácií a vysokých škôl.

Inovácie

Zvyšovanie inovatívnych aktivít podnikateľského sektora je predpokladom ich pôsobenia na trhu produktov a služieb s vyššou pridanou hodnotou. Zvýšenie kapacít výskumu a vývoja v podnikateľskej sfére a tiež zlepšenie spolupráce medzi podnikateľmi a organizáciami výskumu a vývoja štátneho sektora výskumu a vývoja (vrátane Slovenskej akadémie vied, ďalej SAV), sektora vysokých škôl a neziskového sektora je jedným z cieľov **zákona o stimuloch pre výskum a vývoj** a *novely zákona o dani z príjmov*.

Na ich základe sú s účinnosťou od augusta 2009 podnikateľom poskytované stimuly na výskum a vývoj vo forme dotácie zo štátneho rozpočtu a zároveň úľavy na dani z príjmov. Podmienkou je v rámci podniku vytvoriť nové, resp. rozšíriť existujúce pracovisko výskumu a vývoja, ktoré bude činné aj 5 rokov po skončení poberania stimulov. Zákon by mal prispieť ku zvýšeniu využívania výsledkov výskumu a vývoja vykonávaného verejnou sférou v hospodárskej praxi, ako aj ku zvýšeniu mobility výskumníkov medzi výskumnými organizáciami štátneho sektora vrátane SAV, neziskového sektora, sektora vysokých škôl a podnikmi. Stimuly môžu byť poskytnuté aj na dočasné zapožičanie vysokokvalifikovaných zamestnancov výskumu a vývoja z verejného sektora.

Vysoká miera prepojenia organizácií výskumu a vývoja a podnikateľskej sféry zvyšuje inovačnú výkonnosť ekonomiky a komercializáciu výsledkov výskumu a vývoja. Vláda v rámci podpory aplikovaného výskumu **podporí prenos poznatkov medzi akademickým a podnikateľským sektorom a kontraktálny výskum pre potreby verejnej správy**. Od pevnejších väzieb medzi akademickým sektorom (vysoké školy, SAV a rezortné výskumné ústavy), realizátormi aplikovaného výskumu, vývoja a inovácií a užívateľmi sa očakáva rozšírenie výskumno - vývojovej a inovačnej základne a zlepšenie využitia výsledkov výskumu, vývoja a inovácií v praxi.

Prenos technológií a poznatkov z výskumu do praxe zjednoduší inštitucionalizácia ich spolupráce. Vláda využije finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov na zriadenie inštitúcií a útvarov slúžiacich univerzitám a výskumným organizáciám na prenos technológií a poznatkov. Rozvoj vysoko inovatívnych firiem podporí vláda poskytovaním prostriedkov "rizikového kapitálu", ako návratnej finančnej pomoci podnikateľským subjektom prostredníctvom inovatívneho finančného nástroja JEREMIE.

Zvýšenie konkurencieschopnosti regiónov si vyžaduje inštitucionálne zabezpečenie inovačnej infraštruktúry v regiónoch **budovaním regionálnych inovačných centier (RIC)**. Obnovenie a rozšírenie potenciálu inovatívneho podnikania využívaním aplikovaného výskumu, rozvoj spolupráce podnikov s výskumno-vývojovými a vzdelávacími inštitúciami v regiónoch a vzdelávanie pracovnej sily podľa požiadaviek podnikateľov v priemysle prispieva k tvorbe podmienok pre vznik a rozvoj najmä inovatívnych MSP. Tie využívaním nových výrobných postupov a technológií prispievajú k vytváraniu podmienok pre vznik nových a lepších pracovných miest.

⁶ COM(2009) 34/1

Prvým krokom v implementácii opatrenia bude vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti, ktorá bude riešiť fungovanie a financovanie RIC v závislosti od existujúcich podmienok v jednotlivých regiónoch, vzhľadom na to, že podmienky pre budovanie RIC nie sú vo všetkých krajoch rovnaké. Oprávneným žiadateľom je vyšší územný celok (VÚC) a očakáva sa vytvorenie 8 až 10 RIC. Pre prvú etapu budovania RIC bola pripravená výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok z *Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia*. Výzva je zameraná na zhodnotenie návrhov projektov pre riadenie a implementáciu schválených národných inovačných stratégií a politik na úrovni samosprávnych krajov a návrhov podpory kapacít a ľudských zdrojov pôsobiach v tejto oblasti. Pomoc sa bude poskytovať vo výške od 500 000 eur do 1 400 000 eur.

Financovanie vedy

Upevnenie dôležitosti vykonávania vedy a výskumu na vysokých školách zabezpečuje **zvýšenie dôležitosti medzinárodných vedeckých výsledkov pri financovaní vysokých škôl**. V metodike rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2009 sa pri pridelovaní dotácií posilnil (v porovnaní s minulým rokom) dôraz na výkony vo výskume. Vyššia váha sa pridelila publikáciám v karentovaných časopisoch. Pri výpočte dotácie na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov verejnej vysokej školy sa tým zvýšil podiel výkonu vo výskume z 30 % na 35 % v časti mzdy a odvody.

Vyššia miera zapojenia doktorandov do vedeckých projektov výskumného tímu, resp. do medzinárodnej spolupráce umožní zvýšiť kvalitu doktorandského štúdia. Prostredníctvom **nového mechanizmu pridelovania finančných prostriedkov na doktorandské štipendiá** doplní náklady na vzdelávaciu časť doktorandského štúdia postupné zvyšovanie podielu financovania štipendií doktorandov z grantov Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV) na základe ich aktívnej participácie. Tvorba nových miest pre doktorandov bude riešená adresnejšie vzhľadom na potreby ale aj možnosti poskytovateľa doktorandského štúdia.

Ministerstvo školstva SR schválilo rozhodnutie, že pri rozpise nových štipendijných miest doktorandov sa od roku 2010 bude zohľadňovať zapojenie doktorandov do projektov APVV. Ministerstvo školstva SR poskytne agentúre údaje o schválených projektoch, na ktorých participujú doktorandi, takže pri pridelovaní finančných prostriedkov na štipendiá doktorandov a pri rozpise nových štipendijných miest bude účasť doktorandov na projektoch APVV uplatňovať ako jedno z kritérií.

Medzinárodnú spoluprácu doktorandov a pedagogicko-vedeckých pracovníkov s krajinami mimo Európskej únie uľahčí **program na podporu mobilit študentov, doktorandov, vysokoškolských učiteľov a vedeckých pracovníkov**, ktorý sa bude realizovať prostredníctvom zmeny podmienok Národného štipendijného programu. Nižšia administratívna a časová náročnosť schvaľovacieho procesu prioritných mobilit s ohľadom na merateľné vedecké výsledky prispeje k zvýšeniu úrovne výskumu a vývoja na slovenských vysokých školách a SAV a k zvýšeniu úrovne vzdelávania.

Nový *Národný štipendijný program* sa bude uplatňovať pre študentov od akademického roku 2010 / 2011 a bude rešpektovať všetky požiadavky moderného štipendijného programu vrátane využívania on-line systému zabezpečovania akademických mobilit, ktorého cieľom je zefektívnenie administratívnych postupov a celkového zníženia administratívnych nákladov.

Reforma financovania vedy a techniky je zameraná na vytvorenie a implementáciu systému podpory výskumu a vývoja na základe zhodnotenia ich prínosu pre hospodárstvo a celú spoločnosť. Bude podporovať predovšetkým aplikovaný výskum a medzinárodnú vedecko-technickú spoluprácu, pričom sa bude klásť dôraz na využívanie štrukturálnych fondov. Základný výskum sa bude podporovať bez tematického obmedzenia len na základe kritérií vedeckej excelentnosti.

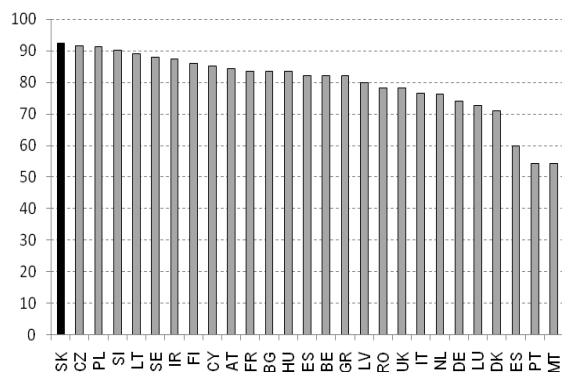
Smerovanie podpory výskumu a vývoja je obsiahnuté v *Novom modeli financovania vedy a techniky*. Ten určuje oblasti systému vedy a techniky, ktoré budú prioritne podporované z prostriedkov štátneho rozpočtu a grantové schémy ich podpory. Okrem toho definuje kritériá pre podporu aplikovaného výskumu, ktorá bude poskytovaná prostredníctvom stanovených vecných priorit pre aplikovaný výskum, spôsob monitorovania a aktualizácie štátnej vednej a technickej politiky ako aj spôsob hodnotenia efektívnosti výstupov účelovej podpory.

Vzdelávanie

Vzdelávanie je základným predpokladom pre uplatnenie sa na pracovnom trhu a pre rozvíjanie vedomostí v priebehu celoživotného cyklu. Vytvára východiskové podmienky pre osobnostný rozvoj a zároveň pre rozvoj vedomostnej spoločnosti. Vzhľadom na to, že na Slovensku je relatívne vysoký podiel mladých ľudí s ukončeným stredoškolským vzdelaním a rastúci podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí na populačnom ročníku, je potrebné zamerať sa na kvalitu absolventov a relevantnosť získaných vedomostí a zručností. Zlepšenie výsledkov slovenských žiakov v medzinárodnom štandardizovanom testovaní 15-ročných žiakov PISA, lepšie prepojenie odbornej prípravy a potrieb trhu práce a zvýšenie zamestnateľnosti pracovnej sily v priebehu celej dĺžky života závisí od dôsledného uplatňovania nových princípov prijatých v oblasti vzdelávania v praxi.

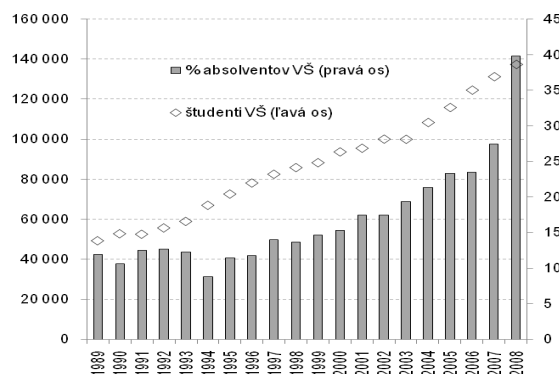
V priebehu ostatného roka pokračovalo Slovensko v súlade s odporúčaniami Európskej rady⁷ v reformách systému vzdelávania na základných, stredných aj vysokých školách a podniklo kroky smerom k presmerovaniu výdavkov na prioritné prvky vzdelávacieho systému. V regionálnom školstve sa opatrenia zamerali na zlepšenie poznatkov a zručností žiakov a na priblíženie odborného vzdelávania a prípravy požiadavkám trhu práce. Ku kvalitnejšiemu vzdelávaciemu procesu prispievajú aj nové možnosti zvyšovania pedagogických spôsobilostí učiteľov na všetkých stupňoch vzdelávania. Opatrenia v oblasti vysokoškolského vzdelávania sa týkajú najmä ponukovej stránky vzdelávania a zjednodušenia prístupu ku kvalitnému štúdiu na Slovensku alebo v zahraničí. Dôraz pri hodnotení ich kvality sa pritom presunie na kvalitu vedomostí a praktických zručností absolventov. Inovácia procesu akreditácie vzdelávacích programov neformálneho vzdelávania a uznávanie ich výsledkov zvýši zase účasť na celoživotnom vzdelávaní.

Mládež so stredoškolským vzdelaním (% , 20-24 rokov, 2007)

Zdroj: Eurostat

Vývoj počtu vysokoškolákov a podielu absolventov VŠ na danom populačnom ročníku

Zdroj: Ústav informácií a prognóz školstva, Štatistický úrad SR

Regionálne školstvo

Pre dosahovanie lepších výchovno-vzdelávacích výsledkov v regionálnom školstve je potrebné vytvoriť motivačné prostredie. **Zmenu motívácií na dosahovanie výkonnosti na úrovni regionálneho školstva** odštartoval zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon), ktorý sa začal uplatňovať v školskom roku 2008 / 2009. Vychádzajúc z dvojúrovňového systému štátnych a školských výchovno-vzdelávacích programov, školské vzdelávacie programy sú prostriedkom, prostredníctvom ktorého môžu školy ale aj samotní žiaci presadzovať svoje výchovno-vzdelávacie ciele vo vzdelávacom procese.

K zvýšeniu relevantnosti odbornej výchovy a vzdelávania na stredných školách pre potreby trhu práce prispel zákon o odbornom vzdelávaní a príprave schválený v apríli 2009. Stanovuje práva a povinnosti všetkých účastníkov a vytvára motivujúci priestor pre zapojenie sa zamestnávateľov a zamestnávateľských zväzov ako aj súkromného investičného kapitálu do systému odborného vzdelávania a prípravy. Motivuje zamestnávateľov

⁷ COM(2009) 34/1

k aktívnejšiemu prístupu aj prostredníctvom minimálne 25 % zastúpenia v poradných orgánoch Ministerstva školstva SR pre odborné vzdelávanie a prípravu. Vytvára podmienky pre vznik funkčného systému koordinácie odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce prostredníctvom zriadenia Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu, krajských rád a systému sektorových rád pre odborné vzdelávanie a prípravu.

Prijatím nového školského zákona a vypracovaním dokumentov potrebných pre jeho implementáciu sa zadefinovala legislatíva, ktorej cieľom je tiež umožniť žiakom **zlepšiť čítanie s porozumením, numerickú gramotnosť a poznatky z prírodných vied u absolventov základných a stredných škôl** a získať potrebné kompetencie. V *Štátnom vzdelávacom programe* sa pre každý typ školy kladie dôraz na to, aby sa rozvíjanie čitateľskej, matematickej aj prírodovednej gramotnosti stalo súčasťou všetkých učebných predmetov. Zmenili sa vzdelávacie štandardy všetkých predmetov a táto problematika sa do nich zapracovala podrobnejšie ako v predchádzajúcich štandardoch. Vzdelávanie učiteľov zvýši aplikáciu takých vyučovacích metód, ktoré prispejú k zlepšeniu čítania s porozumením, numerickej gramotnosti a poznatkov prírodných vied (napr. problémové vyučovanie a projektové vyučovanie, práca s textom, práca s návodmi a práca s grafmi, tabuľkami, diagramami a mapami, či tvorivé písanie).

Nevyhnutnou súčasťou prípravy žiakov pre uplatnenie v informačnej spoločnosti sa stalo využívanie informačno-komunikačných technológií (IKT). Dôležitosť vybavenia škôl IKT zariadeniami, využívania edukačných softvérov za účelom aktualizácie učiva a zvyšovania IKT- zručností žiakov a učiteľov reflektujú aktivity vyvinuté v oblasti **informatizácie školstva, tvorby inovatívnych študijných materiálov**.

Inovácia obsahu vzdelávania a vyučovacieho procesu sa od septembra 2008 realizuje prostredníctvom *Štátneho vzdelávacieho programu*, v rámci ktorého je garantované vyučovanie predmetu informatická výchova v 2. - 4. ročníku základnej školy a predmetu informatika v 5. - 9. ročníku základnej školy a na stredných školách. Zvyšovanie schopností učiteľov využívať IKT sa dosahuje najmä prostredníctvom národných projektov zameraných na modernizáciu vyučovacieho procesu ako aj na vzdelávanie učiteľov v predmete informatika. Finančné prostriedky na zakúpenie IKT pomôcok, ako aj na tvorbu inovatívnych študijných materiálov a pomôcok môžu školy získať zapojením sa do rôznych výziev pre financovanie rozvojových projektov.

Jednou z priorít v rámci učebných osnov sa v ostatných rokoch ukazuje **podpora rozvoja podnikateľských zručností a osvojenia si základných poznatkov o podnikaní a ekonomike na úrovni stredných škôl**. Príčinou je poznanie, že dané zručnosti predstavujú nielen prípravu na samotný výkon podnikania, ale sú relevantné aj pre celkový rozvoj tvorivosti a sebavedomia mladých ľudí, lebo zvyšujú ich predpoklady uplatniť sa na trhu práce. Žiaci by mali pochopiť najmä podstatu podnikania, mať predstavu o základných právnych, ekonomických, administratívnych, osobnostných a etických aspektoch súkromného podnikania, naučiť sa plánovať, efektívne využívať zdroje, vzdelávať, rozpoznávať a rozvíjať kvality ako napr. komunikatívne schopnosti, asertivitu, kreativitu a odolnosť voči stresom, či vyhľadávať a posudzovať podnikateľské príležitosti.

Ministerstvo školstva SR zapracovalo problematiku do štátnych vzdelávacích programov vytvorením voliteľného predmetu pre všetky skupiny odborov. Predmet posilňuje schopnosť tvorivo riešiť problémy a podnikateľské spôsobilosti. Riaditelia stredných škôl na základe kompetencie vyplývajúcej zo *zákona o výchove a vzdelávaní (školský zákon)* do septembra 2009 zapracujú problematiku do školských vzdelávacích programov.

Súčasťou vzdelávania sa stane aj zvyšovanie gramotnosti v oblasti správy osobných financií a využívania služieb a produktov poskytovaných na finančnom trhu. V súvislosti s potrebou **zvýšiť úroveň finančného vzdelávania a všeobecnej finančnej osvety** je pripravovaný návrh *zákona o ochrane práv spotrebiteľa na finančnom trhu*, podľa ktorého bude do apríla 2010 zriadená Akadémia finančného vzdelávania. Bude poskytovať špecializované vzdelávanie a vykonávať skúšky odbornej spôsobilosti pre výkon licencovaných alebo registrovaných činností na finančnom trhu. Okrem toho zabezpečí verejné finančné vzdelávanie na úrovni základných a stredných škôl vo forme spolupráce s Ministerstvom školstva SR pri príprave a aktualizácii učebných osnov a materiálov formou odbornej, metodologickej a lektorskej pomoci. Na úrovni vysokých škôl zastreší metodickú a koordinačnú činnosť. Informovanosť spotrebiteľskej verejnosti o jednotlivých finančných službách zvýši vytvorenie internetového portálu pre finančné služby a finančnú osvetu.

V súlade s cieľmi *Stratégie vzdelávania vo finančnej oblasti a manažmentu osobných financií*, ktorú schválila vláda v júli 2008, vypracovalo Ministerstvo školstva SR Národný štandard finančnej gramotnosti, základný metodický materiál, ktorý bude slúžiť aj pre celospoločenskú osvetu v oblasti finančnej gramotnosti. Súčasťou štátnych vzdelávacích programov bude s účinnosťou od školského roka 2009 / 2010. Zároveň bol schválený *Model ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov v oblasti rozvoja finančnej gramotnosti* a uplatnenie štandardu pre potreby vzdelávania dospelých v závislosti od cieľovej skupiny. Ministerstvo školstva SR takisto pripravilo správu o obsahovom zameraní a stave pripravenosti zavedenia vzdelávania zameraného na rozvoj finančnej gramotnosti, ktorá bude v septembri 2009 predložená vláde SR.

Vytvorenie podmienok pre **podporu špičkových gymnázií** bez rozdielu zriaďovateľa so zameraním na získanie všeobecného vzdelania a na prírodné a spoločenské vedy zameraného vzdelania umožní v každom samosprávnom kraji poskytovať stredoškolské vzdelávanie na špičkovej medzinárodnej úrovni. Ústredné orgány štátnej správy a samospráva pomôžu týmto školám pri zapájaní sa do medzinárodných sietí a pri spolupráci s univerzitami a inštitúciami výskumu a vývoja. Cieľom tohto opatrenia je podporiť účasť žiakov v celoslovenských a medzinárodných kolách súťaží, ako aj umožniť vyššiemu počtu učiteľov špičkových gymnázií zúčastniť sa zahraničných študijných pobytov v rámci celoživotného vzdelávania.

Na stanovenie kritérií výberu špičkových gymnázií bola vypracovaná analýza východiskového stavu hodnôt výstupných ukazovateľov vzdelávania na gymnáziách. Z nej vyplýva, že je potrebné ukončiť proces národných projektov zameraných na systematizáciu hodnotenia kvality školy a monitorovania vývojových trendov základného a stredného školstva. Od implementácie kurikulárnej školskej reformy prebehlo relatívne krátke obdobie, v rámci ktorého sa východno-vzdelávací proces stále mení a prispôsobuje zmenám v legislatíve. Jedným z predpokladov účinného uplatnenia kritérií pri hodnotení škôl bude identifikácia relevantných merateľných ukazovateľov a ich oznámenie školám v dostatočnom časovom predstihu pred začiatkom ich uplatňovania v hodnotení.

K zvýšeniu kvality výchovy a vzdelávania prispieva vysoká miera motivácie pedagogických zamestnancov. Absencia rámca, ktorý by pre pedagogických a odborných zamestnancov vytváral systém motivujúci ku kontinuálnemu vzdelávaniu a k zvyšovaniu ich profesijných kompetencií, viedla k upraveniu problematiky v legislatíve. **Zavedenie kariérového systému v profesijnom rozvoji pedagogických zamestnancov v regionálnom školstve** zabezpečí, aby pedagogickí a odborní zamestnanci plnili odborné a morálne predpoklady a udržiavali si počas praxe odborný rast prostredníctvom akreditovaných vzdelávacích programov pre pedagogických a odborných zamestnancov na všetkých stupňoch škôl.

Zákon o pedagogických a odborných zamestnancoch, schválený Národnou radou SR v júni 2009, predstavuje súbor pravidiel kariérneho postupu a motivačného ohodnotenia. Rozlišuje začínajúcich, samostatných pedagogických alebo odborných zamestnancov a pedagogických alebo odborných zamestnancov s prvou alebo druhou atestáciou. Zároveň nastavuje kariérny systém, ktorý pedagogickým a odborným zamestnancom zabezpečí platový postup v platových stupňoch, možnosť príplatkov, ale aj poskytovanie voľna na účasť na vzdelávaní alebo na vykonanie atestačnej skúšky. V konečnom dôsledku motivuje pedagogických a odborných zamestnancov k odbornému rastu.

Vysoké školy

Vzhľadom na to, že doktorandi často nemajú skúsenosti v pedagogickej oblasti, ale rovnako často ostávajú na vysokých školách v pozíciách učiteľov, prispieje **vytvorenie vzdelávacieho programu pre študentov doktorandského štúdia zameraného na pedagogické spôsobilosti** ku skvalitneniu pedagogického procesu na vysokých školách.

V spolupráci s vysokými školami bol vypracovaný predbežný návrh štandardov pre zabezpečenie pedagogickej spôsobilosti doktorandov s pracovným názvom "kurz vysokoškolskej pedagogiky pre doktorandov." Na dopracovaní návrhu obsahovej stránky štandardov sa budú podieľať odborníci z viacerých vysokých škôl. V rámci výzvy cez Agentúru pre štrukturálne fondy Ministerstva školstva SR sa budú môcť vysoké školy uchádzať o finančné prostriedky. Výzvy na vzdelávacie programy budú zamerané na pedagogickú spôsobilosť doktorandov,

obsahom bude najmä oblasť pedagogiky, psychológie, rétoriky, moderných informačno-komunikačných technológií a pod.

Predpokladom zvýšenia prenosu poznatkov zo zahraničia je rozšírenie **pôžičkovej schémy na vysokoškolské vzdelávanie**, ktorá študentom uľahčí znášať vysoké študijné a životné náklady vysokoškolského štúdia najmä v zahraničí. Zmenou parametrov súčasného pôžičkového systému sa umožní študentom s trvalým pobytom v SR získať vyššiu pôžičku na vysokoškolské štúdium v zahraničí.

V uplynulom období sa pripravila detailná analýza súčasného pôžičkového systému, na základe ktorej boli navrhnuté parametrické zmeny pôžičkovej schémy. Zvýši sa najmä maximálna výška pôžičky tak, aby pokryla výšku školného a životné náklady, ktoré sú v najvyspelejších krajinách vyššie ako v SR. V budúcom roku vláda zváži zavedenie univerzálnej pôžičkovej schémy, v ktorej bude splácanie pôžičiek podmienené príjmom dlžníkov po skončení štúdia. Univerzálna schéma umožní prípadné utlmenie sociálnych štipendií, keďže môže slúžiť aj ako ich kompenzácia.

Vytvorenie pružného a administratívne nenáročného mechanizmu udeľovania víz a povolení k pobytu zjednoduší prístup akademicky nadaným študentom z tretích krajín na vysoké školy na Slovensku. **Programy pre štúdiom pregraduálnych študentov z geograficky a kultúrne blízkyh nečlenských krajín EÚ a postgraduálnych študentov na slovenských vysokých školách** zároveň môžu prispieť k zvýšeniu počtu kvalifikovanej pracovnej sily a tlmíť vplyvy demografických zmien na trhu práce.

Program sa bude vzťahovať na študentov a absolventov slovenských vysokých škôl z prioritných krajín na vybrané študijné odbory a stupne štúdia. Pre realizáciu programu boli určené nasledovné nečlenské štáty Európskej únie: Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Chorvátsko, Moldavsko, Srbsko, Macedónsko a Ukrajina. Prostredníctvom diplomatických zastupiteľstiev boli partneri informovaní o projekte a možnostiach zapojenia sa do programu. Reakcie oslovených partnerov a záujem študentov o štúdium bude Ministerstvo zahraničných vecí SR priebežne sledovať.

Lepšiu dostupnosť vzdelávacích inštitúcií ponúkajúcich kvalitné vysokoškolské vzdelávanie študentom zo všetkých sociálnych vrstiev umožní príchod zahraničných verejných vysokých škôl s akreditáciou v členskej krajine EÚ, Európskej hospodárskej oblasti (EEA) alebo OECD na Slovensko. Atraktivitu pre ich príchod zvýši možnosť financovania pobočiek zahraničných verejných vysokých škôl, ktoré majú v štáte svojho sídla obdobné postavenie ako verejné alebo štátne vysoké školy na Slovensku, z verejných rozpočtov SR. **Zjednodušenie príchodu verejných vysokých škôl s akreditáciou získanou v zahraničí** upraví novela zákona o vysokých školách, ktorá je v legislatívnom procese.

Medzi hlavné podmienky, po splnení ktorých sa zahraničná vysoká škola môže o financovanie z verejných rozpočtov SR uchádzať, bude patriť povinnosť študijných programov prejsť rovnakým schvaľovacím procesom, akreditáciou a registráciou niektorých vnútorných predpisov ako na slovenských verejných vysokých školách. Na riadenie procesných a akademických záležitostí, ale aj na udeľovanie dokladov o vzdelaní na zahraničných vysokých školách, sa bude vzťahovať zákon o vysokých školách.

Zavedeniu trojstupňového vysokoškolského vzdelávania na Slovensku predchádzal rozšírený prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu, ktorý umožnil vysoký nárast počtu študentov na slovenských vysokých školách. Systém financovania vysokých škôl bude udržateľný, ak zohľadní spôsobilosti vysokých škôl ponúkať jednotlivé stupne vysokoškolského štúdia a kvalitu prípravy ľudských zdrojov pre trh práce. **Diferenciácia vysokých škôl na univerzity, vysoké školy a odborné vysoké školy** a s tým spojená diferenciácia vo financovaní vysokých škôl bude výsledkom zhodnotenia plnenia príslušných kritérií komplexnej akreditácie.

V súlade so zákonom o vysokých školách požiadali jednotlivé vysoké školy v rokoch 2008 a 2009 Akreditačnú komisiu o vykonanie komplexnej akreditácie. Jedným z výsledkov je návrh na začlenenie vysokej školy, resp. potvrdenie doterajšieho začlenenia. V súčasnosti je ukončených 26 komplexných akreditácií. Kritériá univerzity splnilo šesť vysokých škôl, jedna bude zaradená medzi odborné vysoké školy. Univerzity budú oprávnené poskytovať okrem prvého a druhého stupňa aj tretí stupeň vysokoškolského vzdelávania a uchádzať sa o

finančné prostriedky na účely univerzitného výskumu a vývoja. Do roku 2010 bude rôznorodosť poslania verejných vysokých škôl vyplývajúca z ich začlenená podľa akreditácie zohľadnená v metodike rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2011.

Zmenou akreditačného procesu vysokých škôl s presunom dôrazu na indikátory výstupu namiesto kritérií zameraných na vstupy sa zefektívni administratívne a časovo náročný proces akreditácie študijných programov a zameria sa na vyhodnocovanie kvality činnosti vysokých škôl.

Slovenská republika je zapojená do Bolonského procesu, ktorý ovplyvňuje vývoj vo vysokoškolskom vzdelávaní v rámci zapojených štátov. Európska asociácia pre kvalitu vo vysokom školstve na základe poverenia ministrov školstva vypracovala *Európske štandardy a odporúčania v zabezpečovaní kvality vysokých škôl*. Tieto štandardy majú osobitné odporúčania pre interné a externé hodnotenie vysokých škôl, ale aj organizácií, ktoré hodnotia. Ministerstvo školstva SR v rámci medzinárodného projektu vypracovalo analýzu implementácie týchto štandardov v rámci Slovenskej republiky. Na základe zistení a v súlade s uvedenými štandardmi bude vykonávať ďalšie kroky v súlade s týmto opatrením tak, aby sa posilnili vnútorné mechanizmy kvality vysokých škôl a vytvorilo sa čitateľné a transparentnejšie vzdelávacie prostredie.

Vytvorenie **pružnejších foriem riadenia vysokých škôl** umožní oddeliť akademické a administratívne riadenie vysokých škôl bez obmedzenia akademických slobôd a autonómie univerzít. Systém riadenia vysokých škôl, ktorý odbremení vysokoškolských učiteľov a vedeckých pracovníkov od administratívnych úkonov a vytvorí viac priestoru pre výkon ich hlavných činností – vzdelávanie, vedu a výskum, sa zameria na plnenie cieľov vyjadrených merateľnými ukazovateľmi a na napĺňanie poslania vysokých škôl, t.j. rozvoj spoločnosti, regiónu, vzdelávanie, vedu a výskum.

Na účely prípravy novely zákona o vysokých školách bola spracovaná matica zodpovednosti všetkých činností verejných a súkromných vysokých škôl uvedených v súčasnom znení zákona o vysokých školách. Podľa účinného znenia zákona musia byť akademickým senátom vysokej školy schválené všetky vnútorné akty riadenia, ktoré sú v štatúte vysokej školy označené ako "vnútorný predpis". Aktuálny návrh novely zákona o vysokých školách spružňuje riadenie verejných vysokých škôl tým, že vysoká škola v štatúte určí, ktoré vnútorné akty riadenia označené v štatúte ako "vnútorný predpis" budú schvaľované akademickým senátom vysokej školy.

Potreba stabilizovať alarmujúco nízky počet vysokoškolských pedagógov v strednom veku s cieľom predísť poklesu kvality vzdelávania z dlhodobého hľadiska opodstatňuje snahu **podporiť demografickú tranzíciu (generačnú výmenu) na vysokých školách**. Zlepšenie personálnej politiky smerom k rozšíreniu možnosti zamestnávania vedecko-pedagogických pracovníkov formou externej pedagogickej činnosti, k zavedeniu inštitútu hosťujúcich profesorov či inštitútu excelentných profesúr, ktoré budú financované súkromným sektorom, bude vychádzať z analýzy súčasného stavu ľudských zdrojov na vysokých školách.

Do konca roka 2009 bude vypracovaná analytická štúdia *Akademická kariéra výskumných a pedagogických pracovníkov na vysokých školách v SR a možnosti jej optimalizácie*, ktorej cieľom je zmapovanie vysokoškolského prostredia z hľadiska ľudských zdrojov. Uskutočnil sa sociologicko-ekonomický a prognostický prieskum, ktorého výsledky sa spracovávajú. Závery a odporúčania analytickej štúdie uplatní Ministerstvo školstva SR vo svojej riadiacej praxi.

S cieľom lepšieho uplatnenia absolventov vysokých škôl v praxi sa pri tvorbe kritérií akreditácie študijných programov vysokoškolského vzdelávania na prvom stupni zohľadní účel prípravy študentov prvého stupňa vysokoškolského vzdelávania, ktorým je príprava absolventov na výkon povolania. Prostriedkom **podpory profesijne orientovaných vysokoškolských študijných programov na bakalárskom stupni** bude zavedenie povinnej praxe študentov v príslušnom odbore a participácia zamestnávateľov na príprave študentov na trh práce.

Na základe aktualizácie sústavy študijných odborov SR, ktorá sa bude realizovať za účasti zástupcov zamestnávateľov, sa do konca roka 2009 zadefinujú požiadavky na absolventov prvého stupňa vysokoškolského

vzdelávania a navrhnu legislatívne úpravy na podporu finančnej spoluúčasti obchodných spoločností pri financovaní vysokoškolského štúdia. Odhaduje sa, že polovica bakalárskych študijných programov bude spĺňať kritérium profesijnej orientácie.

Na merateľné výsledky vzdelávacieho procesu (výsledky štandardizovaných testov, úspešnosť na trhu práce, atď.) bude zameraná zmena systému financovania vysokých škôl. **Zmena motívácií na dosahovanie výkonnosti vo vysokom školstve** bude založená na tom, že časť finančných prostriedkov bude pridelovaná pomocou transparentnejších mechanizmov. V súčasnosti sa pri financovaní vysokých škôl zohľadňuje kvalita z pohľadu kvalifikačnej štruktúry vysokoškolských učiteľov a indikátorov vyjadrujúcich úspešnosť vysokej školy najmä vo výskume a vývoji (počet publikácií, suma finančných prostriedkov získaných z grantov a pod.).

V roku 2008 sa začala zohľadňovať aj miera evidovaných nezamestnaných absolventov. Kvalitu absolventa je možné identifikovať nepriamo prostredníctvom spokojnosti zamestnávateľov, potreby doškolovania po nástupe do zamestnania, dosahovaného príjmu, miery nezamestnanosti a pod. S cieľom identifikovať indikátory kvality poskytovaného vysokoškolského vzdelávania budú v rámci rozvojových projektov vysokých škôl podporené projekty zavádzajúce manažment kvality na vysokých školách, a to nielen na vzdelávaciu činnosť, ale na všetky činnosti vysokých škôl.

Ucelenú víziu budúcnosti vysokoškolského vzdelávania na Slovensku zastreší dokument, ktorý sa bude zaoberať všetkými aspektmi vzdelávacej politiky vo vysokom školstve a jeho vzťahom k vedeckému výskumu, inováciám a zamestnanosti. Vyššie uvedené opatrenia budú jeho súčasťou. Predloženie **dlhodobého zámeru pre vysoké školy** ako strategického materiálu pre smerovanie vysokého školstva v SR plánuje Ministerstvo školstva SR na december 2009.

Celoživotné vzdelávanie

K zvýšeniu zamestnatelnosti občanov počas aktívneho života a k zvýšeniu mobility na trhu práce prispeje pokrok v oblasti **akreditácie vzdelávacích programov neformálneho vzdelávania a uznávania výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania** prostredníctvom zavedenia štandardov obsahu a kvality vzdelávacích programov neformálneho vzdelávania a vzdelávacích inštitúcií. Systematické hodnotenie vzdelávacích inštitúcií vytvorí systém uznávania výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania a umožní zvýšenie kvality poskytovaného neformálneho vzdelávania. Zároveň sa identifikujú vedomosti, zručnosti a schopnosti pre jednotlivé kvalifikácie ako reakcia na meniace sa požiadavky trhu práce.

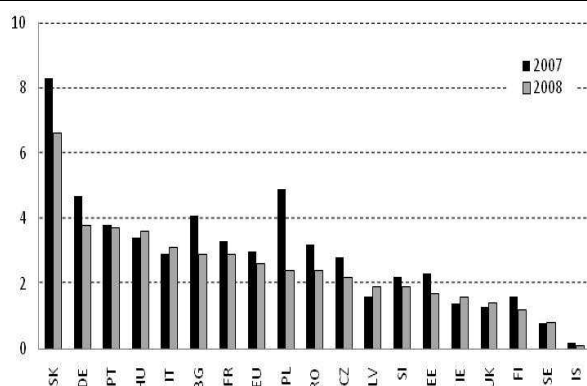
Proces akreditácie vzdelávacích programov neformálneho vzdelávania bol inovovaný. Štandardizuje formulár a zavádza elektronickú verziu žiadosti o akreditáciu. Zefektívňuje systém odborného posudzovania projektov vzdelávacích inštitúcií uchádzajúcich sa o akreditáciu. V rámci uznávania výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania schválila vláda SR vo februári 2009 *Návrh implementácie Európskeho kvalifikačného rámca (EKR) pre celoživotné vzdelávanie v podmienkach SR*, v ktorom definovala ďalšie kroky pre jeho implementáciu. EKR po realizácii výrazne prispeje k uznávaniu výsledkov vzdelávania získaných počas praxe, lebo umožní porovnávať a uznávať kvalifikácie získané v jednotlivých európskych systémoch vzdelávania a odbornej prípravy.

Zamestnanosť

Situáciu na trhu práce počas väčšiny roka 2008 charakterizoval pokračujúci rapidný pokles nezamestnanosti a vysoký rast zamestnanosti. Tento pozitívny vývoj však dokázal iba čiastočne zmierniť dlhodobu pretrvávajúcu nerovnováhu na trhu práce. Vysoká ostáva najmä dlhodobá zložka nezamestnanosti, ktorá v roku 2008 klesla o 1,7 p.b. na 6,6 % z 8,3 % v roku 2007. Miera nezamestnanosti obyvateľov so základným vzdelaním v roku 2008 sa znížila o 5,3 p.b. na 39,3 %, ale naďalej je výrazne vyššia než v iných skupinách. Regionálne nerovnováhy sa premietali aj v miere nezamestnanosti, ktorá v Banskobystrickom kraji viac ako päťnásobne prevyšuje úroveň Bratislavského kraja. Vzhľadom na štruktúru nezamestnanosti zostávajú výzvami prepojenie vzdelávacieho systému s trhom práce a regionálne nerovnosti.

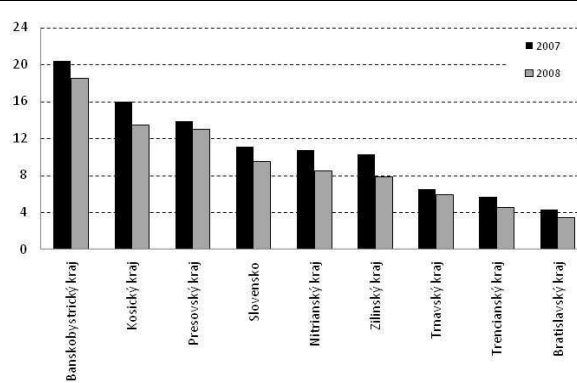
Vláda SR prijala v súlade s odporúčaniami Európskej komisie⁸ opatrenia na podporu zamestnanosti zamerané na začlenenie dlhodobu nezamestnaných na trh práce, na zlepšenie štruktúry vzdelania ekonomicky aktívnych obyvateľov a posilnenie prepojenia vzdelania s dopytom po pracovnej sile a s požiadavkami na zručnosti, ako aj opatrenia zamerané na znižovanie regionálnych rozdielov podporou mobility pracovnej sily.

Miera dlhodobej nezamestnanosti v EU (% , 15-64)

Zdroj: Eurostat

Miera nezamestnanosti v SR podľa krajov (%)

Zdroj: Štatistický úrad SR, VZPS

Flexiistota

Nosnými piliermi riešenia politiky zamestnanosti SR je **vytvorenie Národného systému flexiistoty**, ktorý podporí vytváranie väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest, modernizáciu trhov práce a zlepšenie pracovných podmienok. Fungujúci systém flexiistoty taktiež umožní zamestnávateľom a zamestnancom lepšie sa prispôbiť meniacim sa potrebám hospodárstva a výzve reštrukturalizácie organizácie práce. Aplikácia jednotných princípov flexiistoty⁹ a vytvorenie Národného systému flexiistoty vyžaduje rozpracovanie a hĺbkovú analýzu všetkých štyroch zložiek flexiistoty a ôsmich spoločných zásad dohodnutých v EU v kontexte trhu práce v SR do akčných opatrení a aktivít, ako aj zabezpečenie ich účinnej implementácie.

Pripravovaná analýza internej a externej flexibility a istoty pracovnoprávných vzťahov umožní identifikovanie optimálneho právneho modelu flexibility pracovného času a zváženie úpravy novej kategórie "ekonomicky závislých zamestnancov". Výsledky analýzy poslúžia pri koncipovaní opatrení, ktoré vytvoria podmienky pre fungovanie sociálne primeraného, motivujúceho a finančne dlhodobu udržateľného systému sociálnej ochrany. V súčasnosti sa pripravuje komplexná analýza efektívnosti programov aktívnych opatrení na trhu práce. Na jej základe sa vytvorí systém hodnotenia, ktorý napomôže zvýšeniu efektívnosti uplatňovaných aktívnych opatrení na trhu práce a ich lepšiemu zacieleniu.

⁸ COM(2009) 34/2

⁹ COM(2007) 359

Vláda SR v apríli 2009 schválila *Národnú stratégiu rodovej rovnosti*, ktorej základným cieľom je vytvoriť lepšie prostredie pre dosiahnutie rodovej rovnosti vo všetkých oblastiach spoločenského života. Stratégia má viesť k zvýšeniu zamestnanosti žien a umožniť im dosiahnuť lepšie zastúpenie najmä v riadiacich pozíciách. Taktiež rozšírením zariadení predškolského veku sa bude predchádzať diskriminácii rodičov s malými deťmi a iných znevýhodnených skupín na trhu práce.

Dlhodobá nezamestnanosť

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie ako nový nástroj aktívnej politiky trhu práce je zameraný na **začlenenie dlhodobo nezamestnaných na trh práce**. Uplatňovanie tohto nástroja uľahčí znevýhodneným uchádzačom prístup k zamestnaniu poskytnutím pomoci pri hľadaní zamestnania, podporou ich prípravy na vykonávanie pracovných činností, podporou ich nástupu do zamestnania a podporou pri ich udržaní v zamestnaní. Opatrenie zvýši motiváciu a schopnosť dlhodobo nezamestnaných zamestnať sa a ich atraktivitu pre zamestnávateľov.

Pozitívny vplyv na dlhodobú nezamestnanosť má aj realizácia aktívnych opatrení trhu práce v rámci *Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia*, na ktorý bolo zo zdrojov ESF a štátneho rozpočtu alokovaných 64 mil. eur na rok 2009 a na rok 2010 je navrhnutých 68 mil. eur. V období krízy a prepúšťania zamestnancov je atraktívny najmä príspevok na samozamestnanie, ktorý v júli 2009 využilo medziročne o 10 % viac občanov. Prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR predpokladá podporu približne 270 tis. uchádzačov o zamestnanie, resp. vytvorených alebo podporených pracovných miest ročne.

U znevýhodnených uchádzačov o prácu obvykle absentuje nielen kvalifikácia, ale časť z nich ani neprejavuje záujem pracovať za nízku mzdu, a preto sa stávajú príjemcami sociálnych dávok. Dôvodom je aj relatívne vysoké daňovo-odvodové zaťaženie nízkopríjmových skupín, ktoré znižuje atraktivitu práce v porovnaní s úrovňou sociálnych dávok. U vyšších vekových skupín hrajú dôležitú úlohu aj nevhodné vzdelanie a nižší záujem zamestnávateľov o starších pracovníkov. Zvýšenie motivácie hľadať si zamestnanie a zároveň zotrvať dlhodobo na trhu práce aj pri pracovnom príjme na úrovni okolo minimálnej mzdy má riešiť **zamestnanecká prémie**. Koncept zamestnaneckej prémie dopĺňa súčasný daňový systém, pričom funguje na princípe negatívnej dane. Príjem zo zamestnania, ktorý je nižší ako stanovená hranica, je doplnený transferom štátu zamestnancovi v maximálnej výške 83,25 eur za rok, ktorý bol 1.3.2009 v rámci balíčka protikrízových opatrení pre obdobie 2009 až 2010 zvýšený na 181,03 eur za rok. Očakáva sa, že zamestnanecká prémie zabezpečí plynulejší prechod v príjmoch medzi nezamestnanosťou a zamestnaním a vyšší disponibilný príjem nízkopríjmových skupín zvýši mieru participácie na trhu práce.

Vzdelávanie a príprava na trh práce

Riešiť nesúlad medzi dopytovými požiadavkami zamestnávateľov a vzdelanostnou štruktúrou ponukovej stránky trhu práce je zámerom opatrenia na **zlepšenie kvality pracovných zdrojov pre trh práce**. Vzdelávanie uchádzačov o zamestnanie a zamestnancov cielene podľa potrieb a požiadaviek zamestnávateľov zvýši ich atraktivitu pre zamestnávateľov, a teda aj schopnosť sa zamestnávať. V tomto smere je dôležitá aj *Informácia o prognózovaní potrieb trhu práce a zručností* pripravená Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorá obsahuje podrobnú analýzu a prognózu vývoja dopytu po práci v SR do roku 2020 podľa sektorov, krajov a vzdelania. V súčasnosti pripravované Národné projekty zamerané na zisťovanie potrieb zamestnávateľov a prognózovanie potrieb trhu práce a na *Národnú sústavu povolání* umožnia prístup k detailným informáciám o trhu práce (aktuálne potreby zamestnávateľov, popis povolání a požiadaviek na ich vykonávanie). Kvalitnejšie prognózovanie kvalifikačných potrieb trhu práce napomôže lepšiemu prepojeniu medzi požiadavkami zamestnávateľov a odborným vzdelávaním a prípravou pre trh práce v rámci aktívnej politiky trhu práce. Výsledky zistení o potrebách zamestnávateľov budú aplikované v praxi aj v rámci Národného projektu vzdelávania a prípravy na trhu práce. Analýza efektívnosti programov vzdelávania a prípravy na trh práce ako súčasť aktívnej politiky na trhu práce sa vykonáva polročne.

Prijatý zákon o odbornom vzdelávaní a príprave zlepšuje koordináciu potrieb trhu práce s obsahom odborného vzdelávania a rieši nedostatok pracovníkov u zamestnávateľov v špecifických odboroch. Zákon vytvára priestor pre **lepšie prepojenie obsahu vzdelávania s požiadavkami trhu práce**, najmä vstupom zamestnávateľov do odborného vzdelávania na úrovni stredných odborných škôl a školských zariadení, a tým aj pre zvyšovanie zamestnateľnosti a rozvoj vedomostnej spoločnosti [viac na strane 18].

Prekážkou pre dynamicky reagujúcu štruktúru ponuky ľudského kapitálu vo vzťahu k dopytu ostáva nízka úroveň celoživotného vzdelávania. Jednotný **systém celoživotného poradenstva** umožní všetkým skupinám obyvateľstva počas celého života získať komplexné informácie o možnostiach vzdelávania a uplatnenia sa na trhu práce. Systém umožní správne nasmerovanie jednotlivcov pri výbere druhu a úrovne vzdelávania vo vzťahu k pracovnému miestu, a tým zlepši ich schopnosť získať zamestnanie v každej fáze životného cyklu. V súčasnej dobe je pripravovaná implementácia a vytvorenie legislatívnych podmienok pre fungovanie systému celoživotného poradenstva.

Mobilita pracovnej sily

Výrazným obmedzením pre regionálnu mobilitu pracovnej sily je nedostatok nájomného bývania v SR¹⁰. Výzvou je najmä praktická absencia súkromného trhu s nájomným bývaním, čo obmedzuje možnosti občanov zamestnávať sa v iných regiónoch, a tak znižovať regionálne rozdiely v zamestnanosti. Pripravovaná *Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2015* bude pri podpore bývania klásť väčší dôraz na **zvýšenie mobility pracovnej sily**, a to najmä zrušením viazania štátnych zdrojov na podporu vlastníckej formy bývania, a tak umožniť pružnejšie prispôbovanie sa jednotlivcov či rodín potrebám trhu práce. Koncepcia sa zameria aj na zvýšenie sociálnej adresnosti politiky bývania, a to najmä podporou nízkopríjmových pracujúcich a sociálne ohrozených skupín. V rámci Štátneho fondu rozvoja bývania sa pristúpilo k presunu prostriedkov z podpory vlastníckeho bývania na výstavbu nájomného bývania.

¹⁰ OECD (2009), *Ekonomický prehľad SR 2009*, www.oecd.org/eco/surveys/slovakia

Podnikateľské prostredie

Priaznivé podnikateľské prostredie je základným predpokladom dlhodobej konkurencieschopnosti a rastu každej trhovej ekonomiky. V ostatných rokoch došlo k zlepšeniu podnikateľského prostredia v SR v mnohých oblastiach. Najvýraznejšie kvalitatívne zmeny sa udiali v otvorenosti ekonomiky voči zahraničným podnikateľom a v daňovej oblasti. Zjednodušila sa registrácia podnikov, zvýšila sa dostupnosť úverov a posilnilo sa dodržiavanie etických princípov podnikania.

V niektorých oblastiach, ako sú napr. vymožitelnosť práva a kapitálový trh, sa dosiahlo menej úspešných výsledkov. Vláda SR sa v spolupráci so samosprávou bude preto naďalej usilovať o zmiernenie záťaže a bariér pri podnikaní a bude podporovať tvorbu jasných a stabilných pravidiel. Obdobie rokov 2009 – 2013 navyše poskytuje Slovensku príležitosť v podobe čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov, ktoré môžu byť využité na zefektívnenie infraštruktúry, podporujúcej podnikanie.

Opatrenia NPR SR 2008 – 2010 sú zamerané na informatizáciu spoločnosti, lepšiu reguláciu a menšie administratívne zaťaženie, zvýšenie vymožitelnosti práva a dopravnú infraštruktúru, pričom sa venuje náležitá pozornosť malým a stredným podnikom.

Informatizácia spoločnosti

Informatizácia verejnej správy bude výrazným prínosom pre občanov, podnikateľov, štátnu správu i samosprávu, pretože zníži neproduktívny čas strávený vybavovaním úradných záležitostí, minimalizuje chybovosť, eliminuje viacnásobnú realizáciu rovnakých úkonov. Občan i podnikateľ bude môcť vybaviť úradné záležitosti na jednom mieste, prípadne priamo z domu, kancelárie, prostredníctvom svojho počítača. Údaje sa budú vyžadovať od občana iba jedenkrát. Verejná správa bude efektívnejšia, transparentnejšia, bez zbytočného papierovania vďaka postupnému prechodu k plne elektronickej forme spracovania dokumentov a komunikácie. Prirodzene sa tým znížia náklady a možnosť korupcie.

Dôležitým krokom k vybudovaniu elektronickej verejnej správy na Slovensku je úspešná implementácia prvej prioritnej osi *Operačného programu informatizácia spoločnosti (OPIS)*, ktorá bola zahájená vypísaním verejného obstarávania na vypracovanie piatich štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti sú v súčasnosti v rôznom štádiu rozpracovania, pričom konkrétnym výstupom je vypísanie prvých 17 výziev pre podávanie projektov. Dôležitým krokom v rámci **informatizácie verejnej správy** bolo prijatie *Národnej stratégie pre informačnú bezpečnosť v Slovenskej republike*, ktorá vytvára podmienky pre posilnenie informačnej bezpečnosti a ochranu osobných údajov.

Ministerstvo financií SR vyhodnotilo a schválilo koncepcie rozvoja informačných systémov povinných osôb, ktoré sú základným strategickým dokumentom v oblasti rozvoja informačných systémov verejnej správy zameraným na digitalizáciu úsekov správy v súlade s ich vecne vymedzenými kompetenciami a architektúrou integrovaného informačného systému verejnej správy definovanou v *Národnej koncepcii informatizácie verejnej správy*.

Najdôležitejšou súčasťou informatizácie verejnej správy je **dôsledná implementácia služieb elektronických registrov a ich vzájomné prepojenie**, ktoré je očakávaným výsledným efektom. Predpokladom jej implementácie je schválenie *Výnosu o štandardoch doplneného o dátové štandardy pre výmenu údajov medzi kooperujúcimi informačnými systémami verejnej správy*. Tento výnos vytvára podmienky pre všeobecný elektronický prístup k základným verejným službám s navzájom prepojenými registrami.

Dôležitou podmienkou informatizácie spoločnosti je aj kvalitná a cenovo dostupná informačná a komunikačná infraštruktúra. Prístup k širokopásmovému internetu by mal byť umožnený každému občanovi, podľa možnosti v domácnosti, ale aj na verejných miestach. Na Slovensku je významne rozšírené pripojenie domácností na internet prostredníctvom mobilných sietí, čo rozširuje prístup obyvateľstva k internetu, napriek tomu je celkové pokrytie v SR relatívne nízke. Príčinou nízkej penetrácie širokopásmového prístupu v SR je okrem malej ponuky kvalitných elektronických služieb aj nedostatočný rozvoj prístupových sietí vo vidieckych oblastiach.

Zámerom **zvýšenia dostupnosti a podpory infraštruktúry širokopásmového prístupu** je preto podporovať investície súkromného sektora do rozvoja infraštruktúry širokopásmových prístupových sietí. Rozvoju prístupových sietí vo vidieckych oblastiach výrazne pomôže implementácia tretej prioritnej osi OPIS, ktorá bude podporovať aktivity na stimulovanie dopytu domácností a obyvateľov po širokopásmových technológiách. Štúdia uskutočniteľnosti, ktorá je pred dokončením, mapuje výstavbu širokopásmovej infraštruktúry, portfólio a dostupnosť služieb, návrh štandardov a metodiky v zmysle požiadaviek štrukturálnych fondov a legislatívnej regulácie. Nasledujúcim krokom bude vypísanie prvých výziev pre podávanie projektov na tretiu prioritnú os OPIS. Pre dopytovo-orientované projekty je prvá výzva plánovaná na september 2009. Pre národné projekty budú výzvy vyhlásené v prvej polovici roku 2010.

Dôležitým faktorom informatizácie sú aj elektronické komunikácie, ktoré vytvárajú základné podmienky pre prístup podnikov, verejných inštitúcií a občanov k moderným elektronickým komunikačným sieťam a službám v rámci národnej i celosvetovej informačnej a komunikačnej infraštruktúry. Vláda SR schválila v máji 2009 *Národnú politiku pre elektronické komunikácie na roky 2009 – 2013*. Národná politika stanovuje stratégiu rozvoja elektronických komunikačných sietí a služieb v SR, najmä v oblasti harmonizácie regulačného rámca, rozvoja súťaže, využívania frekvenčného spektra, ochrany súkromia a bezpečnosti, krízového manažmentu a kritickej infraštruktúry, medzinárodnej spolupráce a rozvoja inovatívnych služieb.

Súčasťou informatizácie spoločnosti je aj postupný prechod na elektronické verejné obstarávanie. Realizácia všetkých úloh v rámci opatrenia **reforma verejného obstarávania vrátane širokého rozšírenia elektronického obstarávania (e-procurement)** si nevyžiadala novú legislatívnu zmenu, nakoľko oblasť elektronickej komunikácie bola už upravená pri transponovaní európskej legislatívy do národnej legislatívy. Systém elektronického verejného obstarávania bol rozšírený o niektoré funkcie, ktoré rozšírili možnosti jeho použitia. Ďalšie funkcie sa do systému priebežne dopracovávajú.

Lepšia regulácia a menšie administratívne zaťaženie

Regulačné prostredie, v ktorom pôsobia podnikateľské subjekty, predstavuje kľúčový faktor pre ich konkurencieschopnosť, ekonomický rast a možnosť vytvárať pracovné miesta. Preto je dôležité v oblasti podnikania zabezpečiť, aby regulačné prostredie bolo jednoduché a súčasne kvalitné.

K znižovaniu administratívnej záťaže resp. právnych prekážok podnikateľov a k posilneniu konkurencieschopnosti v oblasti poskytovania služieb má pomôcť transpozícia smernice o službách na vnútornom trhu, ktorú sú povinné prebrať všetky členské štáty do konca roka 2009. Jeden z projektov smernice o službách na vnútornom trhu je **založenie jednotných kontaktných miest (JKM) pre podnikateľov**. Východiskový dokument pre vytvorenie JKM na Slovensku je *Koncepcia založenia JKM v SR* z roku 2006.

Prevažná väčšina subjektov v SR podniká na základe živnostenského oprávnenia, ktoré udeľujú živnostenské orgány. Preto sa v prvej etape rozhodlo o vytvorení JKM pre podnikateľov podnikajúcich práve na základe živnostenského oprávnenia. JKM boli založené na všetkých živnostenských úradoch v pôsobnosti Ministerstva vnútra SR a ich činnosť začala v októbri 2007. JKM umožňujú vybaviť podnikateľovi na jednom mieste hlavne pri začatí podnikania záležitosti potrebné nielen na získanie živnostenského oprávnenia, ale aj záležitosti potrebné k podnikaniu vo vzťahu k iným inštitúciám bez kontaktovania sa s týmito inštitúciami. Služby JKM pre občanov z EÚ sú poskytované na ôsmich živnostenských úradoch v sídle krajov.

V súčasnosti sa pracuje na druhej etape, v rámci ktorej sa vytvoria JKM pre ostatných poskytovateľov služieb s rôznym zameraním, ktoré nie sú živnosťou, a teda nepodliehajú režimu živnostenského zákona. Pre týchto podnikateľov budú slúžiť JKM sídliace na živnostenských obvodných úradoch v sídlach krajov. Právny rámec pre realizáciu druhej etapy JKM ako aj implementáciu celej smernice vytvorí *Návrh zákona o službách na vnútornom trhu*, ktorý je v súčasnosti v legislatívnom procese. V priebehu roka 2009 sa aktivity sústredili aj na zabezpečenie technickej realizácie opatrenia (2. etapy JKM). Taktiež dôjde k rozšíreniu úkonov JKM, keď sa vybudujú prístupy zo všetkých JKM na obchodné registre. Na portáli JKM sa zverejnia informácie o podmienkach podnikania v približne 300 rôznych službách v SR.

Súčasťou plnenia agendy lepšej regulácie v SR je **komplexné hodnotenie administratívneho zaťaženia a prekážok v podnikaní a zamestnaní**, ktoré sa realizuje na základe *Akčného programu pre znižovanie administratívneho zaťaženia podnikania v SR* z roku 2007. Cieľom programu je zmerať administratívnu záťaž v SR, prijať opatrenia na jej zníženie, a tým vytvoriť lepšie a kvalitnejšie podnikateľské a regulačné prostredie. Akčný program stanovuje konkrétne postupy a časový rámec pre dosiahnutie národného cieľa SR, ktorým je zníženie administratívnej záťaže vyplývajúcej z národnej legislatívy do roky 2012 o 25 %.

V prvej etape realizácie programu sa pripravili nástroje a definovali podmienky pre meranie administratívneho zaťaženia. V rámci tejto etapy sa v spolupráci s podnikateľskými združeniami a asociáciami pripravil výber legislatívy, ktorá pre nich predstavuje najväčšiu administratívnu záťaž. V druhej fáze programu boli zmapované informačné povinnosti vyplývajúce z uvedeného súboru právnych predpisov a v súčasnosti sa ukončuje výber z týchto informačných povinností, ktoré budú predmetom merania administratívnych nákladov a určenia výšky administratívnej záťaže. V septembri 2009 sa zhodnotia zamerané administratívne náklady a pristúpi sa ku kvantifikácii administratívnej záťaže. Následne prejde projekt do tretej fázy, v ktorej budú formulované opatrenia na zjednodušenie plnenia informačných povinností. *Správa o navrhovaných odporúčaníach a zlepšeniach* bude pripravená do konca roka 2009. Až implementácia týchto odporúčaní bude mať za následok zníženie nákladov a administratívnej záťaže spojenej s plnením informačných povinností živnostníkmi a podnikmi na Slovensku.

V rámci agendy lepšej regulácie sa realizuje aj **vytvorenie funkčného systému hodnotenia vplyvov legislatívnych opatrení**, od ktorého sa očakáva, že prispeje k zavádzaniu účinnejšej a efektívnejšej regulácie do praxe. Vláda SR už v máji 2008 schválila *Jednotnú metodiku na posudzovanie vybraných vplyvov* ako univerzálny manuál, ktorý vychádza z dokumentov Európskej komisie a je prispôbený legislatívnemu prostrediu SR. Na jeseň roku 2008 začalo testovanie tejto metodiky, keď sa v rámci pilotného projektu aplikovala na pripravované zákony ešte pred ich predložením do medzirezortného pripomienkového konania. Pilotná fáza projektu bola vzhľadom na potrebu rozšíriť škálu testovaných materiálov predkladaných na rokovanie vlády SR predĺžená do novembra 2009. Preto sa posunul aj termín definitívneho zavedenia *Jednotnej metodiky* na február 2010.

Znížiť administratívnu záťaž subjektov v oblasti daňovej a colnej agendy a pri výbere poistných odvodov má **reforma daňovej a colnej správy, zjednotenie výberu daní, cla a poistných odvodov**. Realizácia opatrenia prispeje k zefektívneniu činností daňovej a colnej správy predovšetkým znížením vlastných nákladov, odstránením duplicitných činností a zvýšením účinnosti výberu štátnych príjmov. Reforma sa realizuje prostredníctvom zefektívnenia systému riadenia, vytvorením nového modelu organizačnej štruktúry, zlúčením daňovej a colnej správy, ako aj optimalizáciou procesov. Reforma je založená na *Koncepcii reformy daňovej a colnej správy s výhľadom zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov*, ktorá bola schválená vládou SR v máji 2008.

V súčasnosti prebieha najmä príprava dotknutých organizácií na presun kompetencií a zjednotenie výberu a harmonizáciu procesných postupov. V legislatívnom procese sa nachádzajú zákony potrebné na realizáciu reformy daňovej a colnej správy k 1.1.2012 (*zákon o orgánoch štátnej správy v colníctve a zákon o orgánoch štátnej správy v oblasti daní a poplatkov*), ktorá je základným východiskom celého procesu zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov. Začali sa taktiež aktivity na realizácii štúdie uskutočniteľnosti zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov. Na daňových orgánoch aj v colnej správe dochádza k aktualizácii procesov prostredníctvom procesných modelov a k ich unifikácii, čím sa vytvára základ pre jednotné uplatňovanie procesov zamestnancami organizácií a odstránenie duplicitných procesov.

Malé a stredné podniky

Malé a stredné podniky (MSP) zohrávajú významnú úlohu pri vytváraní nových pracovných príležitostí a pôsobia ako dôležitý faktor sociálnej stability a ekonomického rozvoja každej krajiny, ako aj jej jednotlivých regiónov. Na týchto východiskách je založená aj *Strednodobá stratégia rozvoja malého a stredného podnikania na obdobie rokov 2009 - 2013*, ktorú by mala vláda schváliť v najbližšom období. Stratégia definuje nástroje a postupy na elimináciu slabších stránok podnikateľského prostredia MSP, ako aj nástroje na podporu podnikania. Opatrenia stratégie reagovali i na súčasnú hospodárku krízu a ich implementácia bola realizovaná

v rámci balíčka opatrení na riešenie krízy. Tieto opatrenia na podporu MSP majú výraznou mierou prispieť k podpore rozvoja, resp. k udržaniu priaznivého podnikateľského prostredia, k zamedzeniu druhej insolventnosti a dostupnosti voľných finančných zdrojov pre MSP, živnostníkov a samostatne zárobkovo činné osoby. Opatrenia na podporu MSP v čase hospodárskej krízy sa už implementovali, avšak kvantifikovať ich vplyv bude možné až neskôr.

Vyššia transparentnosť

Transparentnosť ekonomických procesov je jedným zo základných predpokladov hospodárskeho rastu a nevyhnutnou podmienkou na zabezpečenie zákonnosti a zodpovednosti verejnej správy. Vyššia transparentnosť znižuje priestor pre korupciu, ktorá bráni efektívnym verejným službám a zvyšuje náklady verejných transakcií.

Nízkou mierou transparentnosti, výraznými informačnými asymetriami a vysokým stupňom monopolistickej konkurencie sú charakterizované existujúce trhy stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania, zdravotného poistenia, poskytovania zdravotnej starostlivosti, bankových a úverových produktov, telekomunikácií a sieťových odvetví. Cieľom **stransparentnenia vysoko regulovaných trhov** je zavedenie povinností zbierať, spracovávať a v prehľadnej a porovnateľnej forme sprístupňovať verejnosti, iným platiteľom a regulačným orgánom informácie potrebné pre efektívnejšie fungovanie vysoko regulovaných trhov.

V apríli 2009 bola vypracovaná *Správa o fungovaní trhu s elektrinou a o fungovaní trhu s plynom v SR*, ktorá konštatuje, že účastníci trhu s elektrinou a plynom si svoje povinnosti vyplývajúce zo všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti informovanosti priebežne plnia. V nasledujúcom roku sa zavedie povinnosť zbierať, spracovávať a v prehľadnej a porovnateľnej forme sprístupňovať verejnosti, iným platiteľom a regulačným orgánom informácie potrebné pre efektívne fungovanie vysoko regulovaných trhov. V školstve a zdravotníctve pôjde najmä o porovnateľné informácie o kvalite vzdelávania či starostlivosti, na bankovom, úverovom a telekomunikačnom trhu a v sieťových odvetviach o sprístupňovanie porovnateľných údajov o poplatkoch, celkových nákladoch a jednotkových cenách.

Zvýšenie efektívnosti vynakladania verejných prostriedkov a zlepšenie kvality verejných služieb prostredníctvom realizácie verejno-súkromných partnerstiev si vyžaduje optimalizovať právne prostredie. *Analýza právnych predpisov vo vzťahu k realizovateľnosti projektov verejno-súkromného partnerstva (PPP) v Slovenskej republike a návrh legislatívnych opatrení v oblasti PPP* identifikuje legislatívne prekážky realizácie PPP a navrhuje opatrenia na ich odstránenie. Zvýšenie transparentnosti podporia aj dva **metodické dokumenty v oblasti PPP**, ktoré schválila vláda SR v júli 2009. Oba metodické dokumenty sú povinné dodržiavať všetky ústredné orgány štátnej správy ako aj každý zadávateľ PPP projektu, ktorý získa konzultačnú a finančnú podporu zo Schémy technickej pomoci pre PPP.

Prvý metodický dokument *Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti a komparátor verejného sektora (Public Sector Comparator)* určuje záväzné náležitosti štúdie uskutočniteľnosti k PPP projektu. Štúdia uskutočniteľnosti je dokument, ktorý analyzuje finančnú, technickú a právnu realizovateľnosť projektu a vypracúva sa ešte pred začatím verejného obstarávania súkromného partnera. Dokument zároveň popisuje aj spôsob posúdenia, či realizácia projektu formou PPP zabezpečí pre verejný sektor vyššiu hodnotu za peniaze v porovnaní s jeho realizáciou tradičným spôsobom, a to prostredníctvom finančného modelu „Komparátor verejného sektora“. Druhý dokument *Postup pri príprave a realizácii PPP projektu a kontrolný proces* poskytuje návod pre prípravu a realizáciu PPP projektov krok za krokom. Snahou nie je len popísať náležitosti vyplývajúce z existujúcej legislatívy ale aj procesnú stránku prípravy projektov.

Vymožiteľnosť práva

Nedostatky stále pretrvávajú v oblasti súdnictva a súvisia so súčasným stavom vymožiteľnosti práva, s transparentnosťou a výkonnosťou súdnictva a v neposlednom rade aj s nevyhovujúcim stupňom informatizácie v tejto oblasti. Od **informatizácie súdnictva** sa očakáva vytvorenie informačného systému elektronického súdnictva pre komunikáciu s občanmi a rozvoj informačného systému súdnictva pre elektronické služby. V rámci

informatizácie súdnictva sa budú elektronizovať podania na súdy, súdne konania a registratúry súdov. V ostatnom roku sa najviac pokročilo v elektronizácii podaní na súdy, ktorá sa čiastočne realizovala formou elektronického podávania dokumentu na súd. V nasledujúcom roku sa pristúpi k vytvoreniu portálu pre prijímanie elektronických dokumentov. V roku 2008 sa stala účinnou aj novela *Občianskeho súdneho poriadku*, ktorá posilnila elektronickú komunikáciu medzi súdom a účastníkmi konania.

Dopravná infraštruktúra

Základnou podmienkou pre rýchlejší rozvoj zaostalých regiónov je zabezpečenie ich lepšej dostupnosti prostredníctvom siete diaľnic a rýchlostných ciest a vytvorenie uceleného prepojenia medzi Bratislavou, Žilinou, Banskou Bystricou a Košicami. **Intenzívna výstavba diaľnic a rýchlostných komunikácií** je zabezpečená z verejných zdrojov (*Operačný program Doprava 2007 – 2013 a štátny rozpočet*), zo spolplatnenia vybranej infraštruktúry (elektronický systém výberu mýta) a využívaním spolupráce verejného so súkromným sektorom prostredníctvom PPP.

V súvislosti so zavedením elektronického systému výberu mýta bola v januári 2009 podpísaná zmluva na dodávku služby elektronického výberu mýta. V súčasnosti sa pripravuje výstavba mýtnych brán, ktoré budú slúžiť na kontrolu výberu poplatkov za používanie diaľnic a ďalších vybraných ciest. Elektronický systém výberu mýta bude sprevádzkovaný od 1. januára 2010.

Výstavba diaľnic prostredníctvom PPP projektov sa realizuje s oneskorením. Realizácii projektov predchádza výber víťazného uchádzača, podpis koncesnej zmluvy a finančné uzavretie. Na všetky tri balíky projektov bol vybraný víťazný uchádzač. Doteraz boli podpísané dve koncesné zmluvy, na prvý balík projektov diaľnice D1 Dubná Skala – Ivachnová, Jánovce – Jablonov, Fričovce - Svinia a na druhý balík PPP projektov úseku rýchlostnej cesty R1 Nitra – Tekovské Nemce a severného obchvatu Banskej Bystrice. Na tretí balík PPP projektov úseku diaľnice D1 Hričovské Podhradie - Lietavská Lúčka - Višňové - Dubná Skala s privádzačom Žilina – Lietavská Lúčka sa koncesnú zmluvu v pôvodne plánovanom termíne uzavrieť nepodarilo. V dôsledku globálnej finančnej krízy sa zatiaľ podarilo v auguste 2009 finančne uzavrieť iba druhý balík projektov, na základe ktorého sa bude stavať rýchlostná komunikácia R1.

Klimatické zmeny a energetika

EÚ prijala ambiciózne záväzky v boji proti klimatickým zmenám, na prispôsobenie sa vplyvom globálneho otepľovania a podporu obnoviteľných zdrojov energie. Cieľom je transformovať ekonomiky na nízkouhlikové a zabezpečiť bezpečnosť dodávok energie. Významným krokom bude decembrový summit UNFCCC¹¹ v Kodani, kde je EÚ pripravená dosiahnuť ambicióznú globálnu dohodu o financovaní vplyvov klimatických zmien. EÚ bude taktiež presadzovať značné navýšenie finančných zdrojov na redukciu emisií skleníkových plynov, na prispôsobenie sa nezvratným vplyvom globálneho otepľovania a na spoluprácu v oblasti technológií a tvorby kapacít.

Vláda SR sa plne stotožňuje s úlohami definovanými na európskej úrovni. Stanovené ciele pokladá za adekvátne, zásadnú a komplexnú reakciu na globálne výzvy vyplývajúce z nepriaznivých dôsledkov klimatických zmien. Medzi ambiciózne ciele patrí najmä oblasť využívania obnoviteľných zdrojov energie (OZE), kde má Slovensko dosiahnuť do roku 2020 až 14 %-ný podiel OZE na konečnej spotrebe energie, čo v porovnaní so súčasným stavom predstavuje zvýšenie približne o 7 p. b. Nemalé úsilie bude potrebné vyvinúť taktiež pre dodržanie limitu emisií skleníkových plynov, ktoré sú v rámci EÚ mimo schémy obchodovania s emisnými kvótami.

V oblasti **podpory obnoviteľných zdrojov energie** sa prijalo niekoľko významných opatrení. Dôležitým je schválenie *zákona o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby elektriny a tepla*. Zákon je účinný od 1. 9. 2009 s výnimkou niektorých ustanovení, ktoré nadobudnú účinnosť 1. 1. 2010. Cieľom zákona je lepšie využitie primárnych energetických zdrojov pri zásobovaní energiou prostredníctvom vysoko účinnej kombinovanej výroby elektriny alebo mechanickej energie a tepla s následným znížením emisií skleníkových plynov.

Nový zákon komplexne rieši podporu výroby elektriny vysoko účinnou kombinovanou výrobou a podporu výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie. Prioritou je úspora primárnej energie, predchádzanie stratám v sieti a znižovanie emisií, najmä skleníkových plynov. Zákon stanovuje rovnakú formu podpory pre obnoviteľné zdroje energie a vysoko účinnú kombinovanú výrobu. Využívanie elektriny a tepla vyrobených formou kogenerácie a z domácich obnoviteľných zdrojov pozitívne prispieje aj k bezpečnosti dodávok energie. Zákon taktiež optimalizuje fungovanie trhu s elektrinou v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a kombinovanej výroby elektriny a tepla. Vytvára stabilné hospodárske a administratívne prostredie a súčasne odstraňuje bariéru krátkej garancie cien, ktorá spôsobovala nízky nárast podielu výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov. Garancia výkupných cien elektriny na 15 rokov znamená podporu výstavby zariadení a bude mať aj pozitívny dopad na možnosti investovania do technológií výroby elektriny pre malé a stredné podniky, čo prispieje k regionálnemu a miestnemu rozvoju.

K vyššiemu podielu obnoviteľných zdrojov energie prispieje aj *Program vyššieho využitia biomasy a slnečnej energie v domácnostiach*, ktorý je zameraný na podporu inštalácie kotlov na biomasu a slnečných kolektorov na vykurovanie a ohrev vody pre rodinné a bytové domy. Podpora sa realizuje prostredníctvom dotácie, ktorá predstavuje významný stimul pre inštaláciu zariadení, ktoré sú ekologické a pomáhajú naplňať ciele v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a emisií skleníkových plynov pre rok 2020. Na realizáciu programu bolo vyčlenených 8 mil. eur v rámci súboru opatrení na zníženie vplyvov finančnej krízy. Program by mal podporiť nainštalovanie kotla na biomasu pre približne 2 500 domácností v rodinných domoch a nainštalovanie slnečných kolektorov pre 3 300 domácností v rodinných domoch a 6 700 domácností v bytových domoch.

V záujme zníženia energetickej náročnosti budov na bývanie – rodinných domov a bytových domov – vláda SR schválila **program zatepľovania budov**. Program zabezpečí poskytovanie bezúročných úverov na uskutočnenie zateplenia vo výške 100 % oprávnených nákladov. Realizácia programu okrem významných úspor energie prispieje k zmierneniu dôsledkov hospodárskej krízy, preto sme sa opatreniu podrobnejšie venovali v kapitole Protikrizové opatrenia vlády SR.

¹¹ Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (United Nations Framework Convention on Climate Change)

Vláda SR si uvedomuje naliehavosť transformácie svojej ekonomiky na nízko-uhlíkovú a energeticky menej náročnú ekonomiku, a preto vytvorenie komplexnej národnej stratégie v rámci **klimaticko-energetického balíčka** vníma ako jednu z hlavných priorít. Kľúčovým dokumentom v tejto oblasti bude *Návrh opatrení pre implementáciu klimaticko-energetického balíčka v podmienkach Slovenskej republiky*, ktorý bude do konca novembra 2009 predložený na rokovanie vlády SR.

PRÍLOHA č. 1 – Vývoj súboru indikátorov pre sledovanie lisabonskej stratégie SR

Súbor indikátorov pre sledovanie plnenia úloh NPR SR						
Makroekonomický rámec		2004	2005	2006	2007	2008
0.1 Reálny rast HDP (% zmena za predchádzajúci rok, stále ceny roku 2000)	EU 27	2,5	2,0	3,2	2,9	0,9
	SK	5,2	6,5	8,5	10,4	6,4
0.1.1 HDP na obyvateľa (HDP na obyvateľa, PKS, EU 27=100)	EU 27	100	100	100	100	100
	SK	57,1	60,3	63,5	67,0	71,8
0.2 Rast reálnej produktivity práce (% zmena HDP na zamestnanú osobu, ESA)	EU 27	1,8	1	1,5	1	-0,1
	SK	5,4	5,1	6,1	8,1	3,5
0.2.1 Produktivita práce na zamestnanca (v % HDP na zamestnanú osobu, PKS, EU 27=100)	EU 27	100	100	100	100	100
	SK	65,5	68,5	71,5	75,0	78,9
0.2.2 Produktivita práce na odpracovanú hodinu (v % HDP na odpracovanú hodinu, PKS, EU 27=100)	EU 25	100	100	100	100	-
	SK	63,7	65,3	67,7	70,8	-
0.3 Miera inflácie (v %, HICP)	EU 27	2,0	2,2	2,2	2,3	3,7
	SK	7,5	2,8	4,3	1,9	3,9
0.4 Saldo verejnej správy (v % HDP)	EU 27	-2,9	-2,4	-1,4	-0,8	-2,3
	SK	-2,4	-2,8	-3,5	-1,9	-2,2
0.5 Hrubý verejný dlh (v % HDP)	EU 27	62,2	62,7	61,3	58,7	61,5
	SK	41,4	34,2	30,4	29,4	27,6
0.6 Rast kompenzácií zamestnancov (v %)	EU 27	3,7	3,9	4,7	5,1	1,9
	SK	5,6	10,3	10,1	10,9	11,2
0.7 Reálny rast spotreby domácností (v %, ESA, NISD-nezisk. inštitúcie slúžiace domácnostiam)	EU 27	2,2	2,1	2,3	2,0	0,8
	SK	4,6	6,5	5,8	7,0	6,1

Zdroj: Eurostat, Štatistický úrad SR

1	Vzdelávanie	2004	2005	2006	2007	2008
1.1 Stredoškolsky vzdelaná mládež (v %, mládež vo veku 20-24 rokov)	EU 27	77,1	77,5	77,9	78,1	78,5
	SK	91,7	91,8	91,5	91,3	92,3
1.2 Mládež bez maturity (v %, mládež vo veku 18-24 rokov, nepokračuje v štúdiu)	EU 27	15,8	15,5	15,2	15,2	-
	SK	7,1	5,8	6,4	7,2	-
1.3 Absolventi vysokoškolského štúdia (vo veku 20-29 rokov, v % na 1000 obyv. rovnakej vek. skupiny)	EU 27	-	-	-	-	-
	SK	31,8	32,5	33,9	38,1	-
1.4 Miera celoživotného vzdelávania dospelých (v %, vo veku 25-64 rokov)	EU 27	9,3	9,8	9,7	9,5	9,6
	SK	4,3	4,6	4,1	3,9	3,3
1.5 PISA Index (čítanie, znalosti vedy a matematiky u 14 a 15 ročných)	OECD	-	-	496	-	-
	SK	-	-	482	-	-
1.6 Nízka schopnosť žiakov čítať s porozumením (v %, vo veku 15 rokov)	OECD	-	-	20,1	-	-
	SK	-	-	27,8	-	-
1.7 Verejné výdavky na vzdelávanie (v % na HDP)	EU 27	5,06	5,04	5,05	-	-
	SK	4,19	3,85	3,79	-	-
1.8 Výdavky na vysokoškolského študenta (v % na HDP/obyvateľ)	EU 19	38	38	38	-	-
	SK	45	36	34	-	-

Zdroj: Eurostat, EK, OECD

2 Zamestnanosť a sociálna inklúzia		2004	2005	2006	2007	2008
2.1 Rast zamestnanosti (v %, ESA95)	EU 27	0,7	1	1,6	1,8	0,9
	SK	-0,2	1,4	2,3	2,1	2,8
2.2 Celková miera zamestnanosti (v %, vo veku 15-64 rokov)	EU 27	63	63,6	64,5	65,4	65,9
	SK	57	57,7	59,4	60,7	62,3
2.2.1 Miera zamestnanosti – ženy (v %, vo veku 15-64 rokov)	EU 27	55,5	56,3	57,3	58,3	59,1
	SK	50,9	50,9	51,9	53,0	54,6
2.2.2 Miera zamestnanosti – muži (v %, vo veku 15-64 rokov)	EU 27	70,4	70,8	71,7	72,5	72,8
	SK	63,2	64,6	67	68,4	70
2.3 Celková miera zamestnanosti starších (v %, vo veku 55-64 rokov)	EU 27	40,7	42,3	43,5	44,7	45,6
	SK	26,8	30,3	33,1	35,6	39,2
2.3.1 Miera zamestnanosti starších – ženy (v %, vo veku 55-64 rokov)	EU 27	31,6	33,6	34,9	36,0	36,9
	SK	12,6	15,6	18,9	21,2	24,2
2.3.2 Miera zamestnanosti starších – muži (v %, vo veku 55-64 rokov)	EU 27	50,3	51,6	52,7	53,9	55
	SK	43,8	47,8	49,8	52,5	56,7
2.4 Celková miera nezamestnanosti (v %, VZPS)	EU 27	9,0	8,9	8,2	7,1	7
	SK	18,2	16,3	13,4	11,1	9,5
2.4.1 Miera nezamestnanosti – ženy (v %, VZPS)	EU 27	9,8	9,6	8,9	7,8	7,5
	SK	19,2	17,2	14,7	12,7	10,9
2.4.2 Miera nezamestnanosti – muži (v %, VZPS)	EU 27	8,5	8,3	7,6	6,6	6,6
	SK	17,4	15,5	12,3	9,9	8,4
2.5 Celková miera ekonomickej aktivity (ekonomicky aktívne obyv. vo veku 15-64 rokov, v %, VZPS)	EU 27	69,2	69,8	70,3	70,5	70,9
	SK	69,7	68,9	68,6	68,3	68,8
2.5.1 Miera ekonomickej aktivity – ženy (ekonomicky aktívne obyv. vo veku 15-64 rokov, v %, VZPS)	EU 27	61,5	62,4	63	63,4	63,9
	SK	63	61,5	60,9	60,8	61,3
2.5.2 Miera ekonomickej aktivity – muži (ekonomicky aktívne obyv. vo veku 15-64 rokov, v %, VZPS)	EU 27	76,9	77,3	77,6	77,7	78
	SK	76,5	76,5	76,4	75,9	76,4
2.6 Miera dlhodobej nezamestnanosti (v %, dlhšia ako 12 mesiacov)	EU 27	4,2	-	3,7	3,0	2,6
	SK	11,8	11,7	10,2	8,3	6,6
2.7 Miera nezamestnanosti mladých (v %, vo veku 15-24 rokov)	EU 27	18,4	18,3	17,1	15,3	15,4
	SK	33,1	30,1	26,6	20,3	19,0
2.8 Daňovo-odvodové zaťaženie nízkopriemových skupín (v % na celkových nákladoch na pracovnú silu)	EU 27	40,3	40,3	40,8	40,5	-
	SK	39,6	35,2	35,5	35,6	-
2.9 Priemerný vek odchodu z pracovnej sily (Vážený pravdepodobnosťou odchodu z trhu práce)	EU 27	60,5	61,0	61,2	61,2	-
	SK	58,5	59,2	-	58,7	-
2.9.1 Priemerný vek odchodu z pracovnej sily – ženy (v rokoch)	EU 27	60,1	60,4	60,7	60,5	-
	SK	57,0	57,6	-	57,8	-
2.9.2 Priemerný vek odchodu z pracovnej sily – muži (v rokoch)	EU 27	60,9	61,6	61,7	61,9	-
	SK	60,3	61,1	-	59,7	-
2.10 Rodový mzdový rozdiel (v %, nižší priemerný príjem žien ako mužov)	EU 27	-	-	17,7	17,4	-
	SK	-	-	25,8	23,6	-
2.11 Miera rizika chudoby (v %, nižší príjem ako 60 % mediánu, po sociálnych transferoch)	EU 27	-	16	16	16	-
	SK	-	13	12	11	-
2.12 Osoby v hmotnej núdzi (v %, osoby v hmotnej núdzi na celkovej populácii)	SK	6,91	6,74	7,55	6,45	5,34
2.13 Deti žijúce v domácnosti bez zamestnania (v %, vo veku 0-17 rokov)	EU 27	10,1	9,9	9,8	9,4	-
	SK	12,7	13,9	12,1	10,6	-

Zdroj: Eurostat, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Štatistický úrad SR

3 Podnikateľské prostredie		2004	2005	2006	2007	2008	
3.1.1	Čas potrebný na založenie podniku (v dňoch)	OECD	25	19	16,6	13,4	13,4
		SK	52	25	25	25	16
3.1.2	Index nepružnosti zamestnanosti (Flexibilita prac. trhu, pružnosť prac. času)	OECD	34,4	35,7	33,3	31,4	31,4
		SK	10,0	39,0	39,0	36,0	36,0
3.1.3	Čas potrebný na vynútenie plnenia zmluvy (v dňoch)	OECD	229	232	351,2	463	462,7
		SK	565	565	565	565	565
3.1.4	Čas potrebný na likvidáciu podniku (v rokoch)	OECD	1,7	1,5	1,4	1,7	1,7
		SK	4,7	4,8	4,0	4,0	4
3.2	Miera prežitia podnikov (v %)	EU 27	-	-	-	-	-
		SK	66,49	72,76	-	-	-
3.3	Ceny telekomunikačných služieb pre podnikateľov (ceny za kôš služieb v euro za mesiac bez DPH)	EU 27	88,7	81,56	80,86	83,86	84,2
		SK	115,09	114,85	102,86	102,86	102,86
3.3.1	Trhový podiel incumbenta na trhu pevných liniek (v %, miestne hovory)	EU 25	67	72	-	-	-
		SK	100	99	-	-	-
3.4	Štátna pomoc (v % na HDP)	EU 27	0,63	0,6	0,58	0,53	-
		SK	0,66	0,67	0,51	0,5	-
3.5	Súkromné investície (v % na HDP, hrubá tvorba fixného kapitálu v súkrom. sektore)	EU 27	17,2	17,7	18,2	18,8	18,5
		SK	22,2	24,9	24,7	24,4	24,2
3.6	Index legislatívneho a regulačného prostredia (3.Q roku 2001=100, vyššia hodnota indikátora je lepšia)	SK	100,6	104,0	103,8	95,1	84,9

Zdroj: Eurostat, Svetová banka, Podnikateľská aliancia Slovenska, EK

4 Energetika		2004	2005	2006	2007	2008	
4.1	Energetická náročnosť ekonomiky (spotreba energie/HDP, kgoe - ekvivalent kg ropy na 1000 euro) (spotreba energie/HDP, kgoe, EU 27 = 100)	EU 27	185	182	176	169	-
		SK	728	680	620	539	-
4.2	Elektrická energia vyrobená z obnoviteľných zdrojov (v % na celkovej spotrebe elektrickej energie)	EU 27	13,9	14,0	14,6	15,6	-
		SK	14,4	16,7	16,6	16,6	-
4.3	Cena plynu pre podnikateľov (euro/Gigajoule)	EU 27	-	6,01	8,11	8,87	8,87
		SK	5,33	5,08	7,66	8,00	8,92
4.4	Cena elektrickej energie pre podnikateľov (euro/kWh)	EU 27	-	0,067	0,075	0,082	0,088
		SK	0,068	0,070	0,077	0,093	0,115

Zdroj: Eurostat

5 Veda, výskum a inovácie		2004	2005	2006	2007	2008	
5.1	Výdavky na výskum a vývoj z verejných zdrojov (v % HDP)	EU 27	0,64	0,62	0,62	-	-
		SK	0,29	0,29	0,27	0,25	-
5.2	Výdavky na výskum a vývoj z podnikateľských zdrojov (v % HDP)	EU 27	0,99	0,99	-	-	-
		SK	0,20	0,19	0,17	0,16	-
5.2.1	Výdavky na výskum a vývoj zo zahraničných zdrojov (v % HDP)	EU 27	0,15	0,16	0,16	-	-
		SK	0,02	0,03	0,05	0,05	-
5.2.2	Výdavky na aplikovaný výskum a vývoj (v % z celkových výdajov na výskum a vývoj)	EU 27	26,1	25,1	-	-	-
		SK	35,4	30,9	29,5	24,5	-
5.3	Vysokoškolskí absolventi vedy a techniky (v % na 1000 obyvateľov vo veku 20-29 rokov)	EU 27	12,5	13,2	13,0	13,4	-
		SK	9,2	10,2	10,3	11,9	-
5.4	Citačný index (priem. počet citácií publikácie krajiny/svetovej databázy)	EU 15	1,05	1,06	-	-	-
		SK	0,58	0,61	0,59	0,62	-
5.4.1	Relatívna produkcia publikácií (počet na 1000 obyvateľov)	EU 15	0,77	0,81	-	-	-
		SK	0,34	0,35	0,36	0,38	-

5.4.2	Relatívna produkcia citácií (počet na 1000 obyvateľov)	EU 15	3,57	3,85	-	-	-
		SK	0,87	0,96	0,97	1,1	-
5.5	EPO patenty (počet na 1 000 000 obyvateľov)	EU 27	110,93	105,95	106,72	-	-
		SK	3,83	5,24	5,54	-	-
5.5.1	EPO high-tech patenty (počet na 1 000 000 obyvateľov)	EU 27	21,31	19,67	7,615	-	-
		SK	0,62	0,67	0,56	-	-
5.6	Investície do rizikového kapitálu (v % HDP)	EU 15	0,107	0,136	0,184	0,125	-
		SK	0,012	0,002	-	-	-
5.6.1	Investície do rizikového kapitálu - počiatočné štádium (v % HDP)	EU 15	0,023	0,022	0,053	0,02	-
		SK	0,006	0,001	-	-	-
5.6.2	Investície do rizikového kapitálu - expanzia a prechod (v % HDP)	EU 15	0,084	0,114	0,131	0,105	-
		SK	0,006	0,001	-	-	-
5.7	Summary Innovation Index (min.= 0 - max.= 1)	EU 27	0,429	0,431	0,447	0,466	0,475
		SK	0,257	0,273	0,298	0,299	0,314

Zdroj: Eurostat, The European TrendChart on Innovation, Rada pre Výskum a vývoj ČR

6	Informačná spoločnosť		2004	2005	2006	2007	2008
6.1	Širokopásmové pripojenie na internet (počet pripojení v % na celkovej populácii)	EU 25	6,5	10,6	14,8	19,0	22,4
		SK	0,4	1,5	4,0	6,9	9,6
6.1.1	Širokopásmové pripojenie podnikov na internet (v %)	EU 27	46	62	73	77	81
		SK	25	48	61	76	79
6.1.2	Širokopásmové pripojenie domácností na internet (v %)	EU 27	15	23	30	42	49
		SK	4	7	11	27	35
6.2	E-government (v %, dostupnosť verejných služieb prostredníctvom internetu)	EU 27	-	-	-	59	-
		SK	15	-	20	35	-
6.3	Index digitálnej gramotnosti (min.= 0 - max.= 1)	SK	-	0,33	-	0,37	-

Zdroj: Eurostat, Infovek, Inštitút pre verejné otázky

7	Životné prostredie		2004	2005	2006	2007	2008
7.1	Emisie skleníkových plynov (Index 1990 = 100)	EU 27	93,2	92,5	92,3	-	-
		SK	69,4	68,5	67,9	-	-
7.2	Bilancia vzniku komunálneho odpadu (kg/obyv./rok)	EU 27	514	517	523	522	-
		SK	274	289	301	309	-
7.2.1	Komunálny odpad skládkovaný (kg/obyv./rok)	EU 27	240	222	221	213	-
		SK	222	228	234	240	-
7.2.2	Komunálny odpad spaľovaný (kg/obyv./rok)	EU 27	90	96	100	104	-
		SK	34	34	35	33	-
7.3	Chránené územia - Habitat Directive (v %, navrhnuté z celkovej výmery štátu)	EU 15	86	91	93	96	-
		SK	-	65	72	72	72

Zdroj: Eurostat

Uvedený zoznam ukazovateľov je súčasťou *Súboru indikátorov pre sledovanie plnenia opatrení Národného programu reforiem SR*, ktorý v máji 2007 schválila vláda SR. Vláda zároveň uložila uplatňovať schválený súbor indikátorov pri kvantitatívnom hodnotení implementácie úloh a cieľov lisabonskej stratégie, ktoré sú definované v Národnom programe reforiem Slovenskej republiky. Uvedený súbor ukazovateľov umožňuje monitorovať dosiahnutý pokrok v implementácii priorít a cieľov národnej lisabonskej stratégie. Súbor ukazovateľov predstavuje prienik odporúčaní Európskej rady a zohľadnenia národných špecifik pri plnení úloh lisabonskej stratégie.